Dч

Ч. 287 (14.830). Львів, середа 29. грудня 1937. Opłata pocztowa uiszczona gotówką Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Відсіч зближується до Теруелю.

До Сен Жан де Люз дійшла вістка, що національна відсіч під командою ген. Аранди ось-ось получиться з оборонцями Теруелю. Вони зближуються до південно-західного відтинку теруельського фронту, наступаючи на пяти червоним, що відступають.

З огляду на те, що погода поправилася, а національні війська дістали нові сили, треба кожної хвилини сподіватися кінця бою за Теруель.

ДВА КОМУНІКАТИ.

Національна головна кватира повідомляє: Залога Теруелю бороniться дальше; відбито низку сильних наступів червоних. Національні літаки здесяткували їх. Національні війська ведуть наступ і змусили червоних до відвороту з великими втратами.

Барсельонське міністерство оборони подає: Опір національної залоги Теруелю, що забарикадувалась у будинках семинаря і провінціяльної управи, помітно ослаб. Національне командування навіть не пробувало дати їм відсічи.

ЧЕРГОВЕ БОМБАРДУВАННЯ МАДРИДУ.

Авас повідомляє з Мадриду: Вчора вполудне розгорілася в Мадриді сильна артилерійська пальба. Стрільна нац. гармат вибухали на головних вулицях міста і ушкодили багато домів Сильно потерпіли робітничі дільниці.

Мексик вислав підмогу червоній Еспанії.

З Веракруз виплив нині еспанський пароплав „Ібаї" з більшим відділом добровольців та з вантажем 20-ох літаків і 20,000.000 крісових набоїв; пливе він до Барсельони.

Видано окремі постанови, щоби цього транспорту не переловили національні кораблі, що патролюють побережжа червоної Еспанії.

Страйк у французькій маринарці.

Морська влада в Руен покарала залогу корабля „Севен", що страйкувала минулого тижня, гривною по 40 франків.

У відповідь на те залоги 30-ох кораблів, що стоять у руенській пристані (разом коло 600 моряків) застрайкували.

НА ПРИКАЗ МОСКВИ

На думку німецької преси нова серія страйків у Франції вибухла на приказ із Москви. При тій нагоді німецька преса підкреслює відемні наслідки франко-совітського союзу

Японський наступ на Шантун.

Японська офензива на провінцію Шантун входить у нову стадію; військові знавці міркують, що пристань Тсінтао небавом попаде в руки японців. **Появились поголоски, що японці вже здобули Тсінтао;** представник китайського уряду не мав ще потвердження тієї вістки, але вважав її можливою.

Зате вістки про десант японців недалеко Тсінтао потверджено; мабуть японці атакують те місто рівночасно від суші і від моря.

ДЕ ПРИЧАЛЯТЬ ЯПОНЦІ В ПІВДЕННОМУ КИТАЮ?

В околиці Макао появилися знову японські кораблі. Японські кораблі й літаки проявляють живу активність здовж південно-китайських побереж, з дня на день треба там сподіватись японського десанту. Зроблять його японці мабуть в околиці Свату або Тоішан, бо ці місцевости панують над шляхами, що ведуть зі заходу і з півдня до Кантону. Японські транспорти відплили зі Шангаю в невідомому напрямі.

Десант під Кантоном припізнено раз тому, що японці хотять добре підготовити операцію, щоб вона довго не проволіклася, друге — з огляду на операції в Шантуні.

53.000 КИТАЙЦІВ ПОЛЯГЛО ПІД НАНКІНОМ.

Японське командування повідомляє, що в боях за Нанкін китайці втратили 53.874 убитих і дуже багато зброї та муніції: 108 важких гармат, 19 полевих, 37 протилетунських, 10 повзів, 6 літаків, 36 вантажних самоходів і т. д.

ЯПОНСЬКИЙ ДЕСАНТ НА КИТАЙСЬКОМУ ОСТРОВІ.

До острова Вонґнам (на південний захід від Макао) зблизився нині японський транспортовець під ескортою кружляка і двох торпедовців. Кружляк збомбардував острів, опісля висіло на нього 200 японських моряків.

ЗАМАХ НА ЯПОНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ТРАНСПОРТ.

На японський військовий транспорт, що плив рікою Сучов по міжнародній концесії Шангаю, кинув хтось три ручні гранати. Як підозрілого в цьому замаху арештували одного китайця

Протияпонські настрої у Злучених Державах

ТА РОЗБУДОВА АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЛЬОТИ.

Не зважаючи на те, що американський уряд уважає конфлікт на тлі нападу на „Панай" зліквідованим, американська публична опінія дальше обурена на Японію. Правдоподібно американський парлямент відкине демонстративно законопроект, на основі якого виповідати війну держава моглаб лиш на підставі загального плебісциту. По святочних феріях американський парлямент має ухвалити нові великі кредити на морські зброєння, звернені проти Японії.

Після того, як японці затопили американську канонірку „Панай", Америка рішила поширити програму розбудови военної фльоти. Попередня програма передбачувала будову 2-ох панцирників, 2-ох легких кружляків, 8-ох контрторпедовців, 6-ох підводних човнів та 4-ох помічних одиниць. Новий плян передбачує теж будову летунських баз. Досі Америка має 6 таких кораблів; 2 нові в будові. Скількість кружляків збільшать з 37-ох до 50-ох.

——0——

Тінь, якої нема.

Львів, 28. грудня 1937.

„Новий Час" аж у трьох передових статтях впродовж останнього тижня займався моєю особою та зробив з мене ні більше ні менше, як батька теперішньої „нормалізаційної" тактики проводу УНДО й УПР. У тих роках, коли я був активним політиком і відповідав за все добре та зле, що діялось на українському політичному відтинку, атакували мене свої і чужі за мої і не мої провини, представляючи нераз факти незгідно з правдою. І я майже ніколи на ті атаки не реагував, будучи засадничим противником пресової полеміки, та ще й такої, яка зроджена не з бажання зглибити правду, висвітлити якусь політичну подію чи політичне питання, але — особисто дошкулити своєму особистому (не конче політичному!) противникові. Але в отих трьох статтях „Нового Часу" так багато неправдивого, стільки перекручених фактів і стільки дивоглядних висновків, зроблених для виправдання нинішнього нового становища „Нового Часу", в обороні політичної лінії, котру він донедавна поборював, що мабуть таки треба цій справі трохи місця присвятити, — не в обороні своєї особи, а в обороні самої справи.

Непідписаний автор твердить, що основою т. зв. нормалізаційної політики є клич „походу на Київ": цей клич ніби то перший підніс п. Кедрин у своому циклю статтей в 1930-го року у „Ділі", і потім я його повторив у своїй соймовій промові в лютім 1935. Це гасло (читаємо) польська сторона зрозуміла як прояв безсилля українства, а українське громадянство зі здивуванням шукало відповіди на питання, чи це спроба маркувати відворот з дотогочасних позицій, чи може за тим криється далекойдуче порозуміння з урядом. Відповідь дав міністр внутрішніх справ п. Косцялковський, після якої — читаємо у статті „Н. Часу" буквально „в українській суспільности повстав несмак: адже лідер провідної партії зголошує пропозиції з соймової трибуни, не маючи 100 прц. певности, який буде відгомін".

Я ніяк не можу зрозуміти, в якому звязку стоїть здогадний „клич походу на Київ" з політикою, яка змагалаб до якогось наладнання польсько-українських відносин у Польщі та в чому той здогадний клич суперечить найбільш завзятій та послідовній обороні наших прав у Польщі і найпалкішій боротьбі за наші права у Польщі. „Похід на Київ" це або поклик до інтервенційної політики в розумінні польсько-української військово-політичної співпраці на зразок 1920. року, або взагалі — будування української державности з центром у Києві. Пригадую, що ця остання концепція ввійшла до українського національного ідеалу ще перед повстанням Польщі, ще перед війною. Після війни ідеал української держави з Києвом, як столицею, ввійшов у програму всіх українських політичних партій, з виїмком комуністичної. Не буду торкатися статтей п. Кедрина, бо в цій справі писалось чимало і — як пригадую собі — він сам оголосив свого часу їх інтерпретацію. Щодо мене, то я, як голова УПР підкреслював український націонал. ідеал майже в усіх своїх промовах у щорічній генеральній дебаті, почавши від 1929. до 1935 р. Коли на Україні почалось від 1932. року нагальне руйнування українського національного життя, коли почався там голод, розстріли, самогубства, — острах за Київ і туга за Києвом відзивались у серцях всіх українців щораз голосніше і справа Наддніпрянщини займала щораз більше місця і в посольських промовах. Пригадую, що у своїй промові з 3. листопада 1933. р. я дуже різко виступив проти страшного терору большевиків на Совітській Україні та висловив віру, що український нарід при всіх своїх труднощах зуміє змобілізувати всі свої сили та виконає ту

велику місію, яка призначена йому на Сході Европи. Так само у своїй промові з 3. листопада 1934. я зазначив, що від розвязки всеукраїнської проблеми залежить майбутнє і польської нації.

Моя промова з 5. лютого 1935. р., яку так сильно атакує „Новий Час“ складається з двох частин. У першій я обговорив ті невідрадні відносини, серед яких проходить життя українського народу в межах польської держави:

„...Український нарід не хоче бути предметом, якого коштом мають будувати велікодержавність Польщі. Український нарід не є задоволений ані тим становищем, яке нині займає в Польщі, ані в інших державах, куди його приділили наслідком мирових договорів після великої війни. Він хоче бути підметом своїх прав та обовязків, хоче працювати для свого добра, для своєї власної національної та політичної сили й могучости.

Великий український 40-міліоновий нарід уже віддавна національно зовсім освідомлений, має всі ознаки новітнього західно-европейського народу, — це одноцільний орґанізм без огляду на державну приналежність, що прямує до спільних цілей, до здійснення своєї історичної місії на Сході Европи. Нині нема вже політика в Европі, який хочби побіжно займаючись справами Сходу Европи, не розумів, що від розвязки української проблеми залежить у великій мірі міжнароднє становище ріжних народів супроти політичних і господарських концепцій в Европі та Азії. Політики ці та публіцисти розуміють, що мусить прийти час, може вже в недалекій майбутності, що проблема ця буде так чи інакше розвязана і що на великому шляху між Европою і Азією повстане новий, у ріжних випадках вирішний чинник...“

Дальше заявив я, що український нарід домагається, щоб йому признали в межах польської держави на тих землях, де він творить більшість, територіяльну автономію з власним соймом, власною автономічною адміністрацією, судівництвом, шкільництвом та власною територіяльною обороною краю. У другій частині тієї промови я заявив, що хочемо будувати українську державу з осередком у Києві, при чім зазначив, що працюючи над відбудовою власної держави ми не підкопуємо тим самим сили й безпеки польського народу. Незалежна українська держава лежить в інтересі і польського народу, бо андрусівський мир, який признавав тільки Польщу й Росію на Сході Европи, довів у своїх наслідках до розподілів Польщі. Закінчив я свою промову уступом, який — здається — найбільш не подобається „Новому Часові“:

„...Така є наша політична концепція і з неї хочемо поробити висновки для нашої загально-національної політики і нашої політики в Польщі. Не хочемо національної боротьби: хочемо працювати конструктивно, щоб фахово підготовитись і виконати завдання, яке наложить на нас може вже недалека майбутність. Вшехпольська ідеольоґія поділу українських земель не мала ніколи в історії реальних основ і в майбутності буде мати їх ще менше. На жаль, ідеольоґія вшехполяків удержалась в Польщі до нинішнього дня, не зважаючи на занепад впливів цієї групи на інших ділянках державного життя. Думаю, що вже крайня пора скінчити з цією руїнницькою політикою супроти українського народу, яка виснажує сили обох народів. Від вас, теперішніх господарів держави, залежить унормування наших взаємин. Або заспокоїте справедливі домагання українського народу і тимсамим причинитесь до створення умовин для сили й могутности обох народів, або кожний нарід сам — і на жаль — у взаємній важкій боротьбі буде змушений шукати здійснення своїх національних цілей“.

Дозволю собі спитати ш. автора статтей „Н. Часу“, чому цю промову польська сторона мала прийняти за прояв безсилля українства, за „крик потапаючого“, і в чому українське громадянство могло добачити тут „спробу маскувати відворот“ з дотогочасних позицій? Прошу навести мені бодай одно речення з тієї промови, яке не відповідало гідности великої нації? І хоч „Новий Час“ був донедавна дуже опозиційний, прошу назвати мені бодай одну статтю того часопису за останніх кілька літ, яка наші домагання до польської держави ставилаб у ще ширшій площині, а в міжнародніх границях ще достойніше?

Автора статті з „Нового Часу“ дивує тодішня відповідь п. Косцялковського, апробована всіми польськими партіями. Чи хтонебудь міг вірити, що польський уряд і польське громадянство заапробує серед даних відносин плятформу автономії в межах, про які я казав? Я бодай такої апробати не сподівався, колиж не вважаючи на те наші вимоги зголошував, то робив це тому, щоб не зрікатися права користати з соймової трибуни для зясовування українських цілей і змагань, без огляду на практичну можливість негайно їх реалізувати. Адже всі українські політичні партії проголошують свої тези й програми, не маючи при цьому ніякої віри, що польська сторона прихильно прийме їх, та знаючи, що й українська сторона не має сили при тому польському спротиві їх реалузівати. Коли та заява п. Косцялковського збентежила автора статтей „Н. Часу“, то мене вона ні трохи не збентежила, тим більше, що мені була відома безпосередня ґенеза тієї відповіди — актуальні тодішні польські закордонно-політичні мотиви, з якими нам, українцям, трудно було тоді рахуватися і йти їм на руку (мотиви — не дразнити Совітів у часі тактичного флірту з ними). І мені здається, що я дав гідну відповідь на ту заяву, зараз в три дні після неї, 18. лютого 1935 (гляди „Діло“ ч. 43, 1935).

Автор статтей „Н. Часу“ твердить, що свою промову у лютому 1935. я виголосив без апробати ЦК УНДО й без апробати УПР. Я був десять літ головою УНДО та кілька літ перед війною належав до Народнього Комітету тодішньої нац.-дем. партії, але не знаю ні одного випадку, щоб промову, яка мала бути виголошена в соймі, читав та затверджував Центральний Комітет! Зате читали мою промову перед її виголошенням члени президії партії (з виїмкою одного, що його не було тоді у Львові) та зробили свої заміти, що я їх взяв під увагу. Читали її також усі посли, що були тоді у Варшаві та ні один проти неї не виступав. Затвердив цю промову одноголосно Народній Комітет 3. березня 1935. Як-же

ставилась українська преса до тієї промови, то може цікаво буде бодай нині познайомитись п. редакторові „Нового Часу“ з тодішнім становищем спорідненого органу (того самого Видавництва) — „Народньої Справи“:

„...Вкінці не шкодить підкреслити і те, що і наша думка така, як посла і голови Дм. Левицького, коли він говорить, що наладнання українсько-польських взаємин і такого способу співжиття, який не був би для нас понижуючий а давав змогу гідно жити й розвиватись, — лежить і в інтересі польської держави. Так само також в інтересі польської держави є, щоб український нарід якнайскоріше здобув собі самостійну державу зі столицею в Києві та щоб взагалі став сильним державним народом і жив із польським народом у згоді. Це друга точка, в якій загал вповні однозгідної думки з головою УПР. Тільки таку відповідь на останні події вважаємо одиноко достойною. Подібно писали ми вже нераз при подібних нагодах, нпр. у статті „Політичний провід про осінні події“ в ч. 29. липня 1934. Тільки так може думати про ці останні справи кожний свідомий українець без ріжниці партій. І на щастя так і є, а доказом цього є м. і. численні заяви довіря теперішньому політичному проводові, що надходять з краю. Власне подібна справа, як та, що тепер виринула, повинна всіх українців тісніше зеднати, і віримо, що так буде.“

Як другий крок, що ніби то заініціював тактику проводу УНДО, уважає автор статтей у „Н. Часі“ те, що УПР під моїм проводом стрималась від голосування над новою конституцією і таким робом вможливила урядові полк. Славека перефорсувати у соймі нову конституцію. Можливо, що той український крок був тактичною помилкою, бо це річ дискусійна. Але фактом є, що так вирішила президія партії у Львові, і то саме тоді, коли я перебував у Варшаві, рішення це одноголосно прийняв Український Клюб та Парляментарний Клюб УСРП. Видно, що були поважні аргументи саме за таким становищем. Але твердження, що українське становище влекшило урядові перевести нову конституцію — полягає або на яскравому незнанні фактичного стану річи (чого не хочу підозрівати в полі-

тичного редактора щоденника), або на злій волі. Прийняття соймом сенатських поправок у справі конституції (бо тільки про таке засідання може йти мова) вимагало або 11/10 членів сойму — і такої інтерпретації трималася тодішня проурядова більшість сойму — або кваліфікованої більшости 3/4 голосів, — і на такому становищі стояла опозиція. 11 десятих членів сойму мала соймова більшість ББ плюс ріжні малі проурядові ґрупки — сама та не потребувала нашої допомоги. Кваліфікованої більшости 3/4 голосів не мала та більшість навіть тоді, колиб ми були й голосували за конституцією, а не стримувались від голосування. Наша „невтральність“ не мала ніякого практичного значіння для висліду голосування і на ухвалення конституції. Ясна річ, що той наш крок у нічому не вязав теж української політичної тактики і ніхто з польських політиків інакше його не інтерпретував. Коли цю справу сьогодні підносить у такому насвітленні автор статтей у „Н. Часі“, то хіба виключно на те, щоб виправдати свій власний перехід з довголітнього „засадничого“ опозиціоніста на 105%-ово „нормалізатора“. Мені здається, що менше нечести приносить політикові й журналістові признаватись до власних помилок колишнього теоретика радянофільства і головного редактора „незалежницького“ щоденника, як видумувані факти записувати на рахунок інших людей та самому грати далі ролю строгого Катона.

Шановний автор робить з мене лідера теперішньої внутрішньої опозиції УНДО. Дякую за честь, але я її не приймаю і на неї не компетую. Маю право висловлювати свої найбільш критичні уваги про тактику й окремі ходи та поведінку теперішнього проводу УНДО і не перечу, що є чимало матеріялу, що його можна політично оспорювати. Але зовсім з цього приводу не радію і волів би, якби не треба було ані такої опозиції ані ніякого її лідера.

Д-р Дмитро Левицький.

АРЕШТУВАННЯ СЕРЕД НІМЦІВ У КЛАЙПЕДІ.

Литовська політична поліція перевела низку ревізій серед членів німецького союзу молоді „Юґендрінґ“ і сконфіскувала багато брошур і німецьких шкільних підручників. Після ревізій арештовано багато німців.

—о—

ЛИТОВСЬКА СВЯТОЧНА АМНЕСТІЯ.

З нагоди Різдва президент Литви помилував 5 клайпедських німців, засуджених у процесі т. зв. „нойманівців“. У вязниці лишилося ще 11 засуджених разом із д-ром Нойманом.

—о—

НОВИЙ АБІСИНСЬКИЙ ВІЦЕКОРОЛЬ В АДІС-АБЕБІ.

До Адіс-Абеби приїхав літаком новий абісинський віцекороль князь Аоста в товаристві міністра публичних робіт Соболі Джіґлі. Віцекороля привитав маршал Ґраціяні та представники коптійської церкви і населення.

Українська молоде! Допильнуй збірки ювилейного „Дару Просвіті“!

Новий президент і стара політика Швайцарії.

Женева, 23. грудня 1937.

Політичний лад Швайцарії належить до найскладніших в Европі. Її населення, що належить до чотирьох ріжних націй і має 3,753.000 осіб, мешкає на просторі в 41.346 кв. км. поділених між двома десятками кантонів. Кантони не обеднано в національні ґрупи, кілька кантонів мають навіть мішане населення. При таких умовинах централььні державні установи мусять бути особливо еластичні, щоб уникати поважніших конфліктів між поодинокими ґрупами населення. Це можна осягти цілком добре в ділянці міжнаціональних відносин, але значно гірше в ділянці суспільно-політичній, як це доводить і сучасна зимова парляментарна сесія, за якої в найбільшій згоді признано формально четверту, рето-романську, мову, але дійшло до гострої боротьби проти комуністів.

Державні установи Швайцарії складаються з двох законодавчих та одної виконавчої. Швайцарський парлямент, федеральна Асамблея, складається з Національної Ради (Національрат), що відповідає нижчій палаті в державах з двохкамерною системою, та Ради Країв (кантонів) (Штаатенрат), що відповідає вищій палаті, Сенатові, напр. у Польщі. Завдяки загальному виборчому праву з пропорціональною системою виборів має Національна Рада завжди поважне представництво соціялістів та інших радикальних ґруп, тоді як Рада Країв вибирана урядами поодиноких кантонів має більш консервативний і поміркований характер. Виконавчим орґаном конфедерації є Федеральна Рада, рада міністрів. Голова її є водночас президентом держави.

Новим президентом Швайцарії є Йоганес Бауман, уроджений у 1874. р. в Ґерізав, у малім німецькім кантоні Апенцель, який вперше має Конфедерації президента. Вибір відбувся при супроводі палкої політичної боротьби в партійнім тягу виборів, спочатку проти соціяліста Губера, відтак проти ліберала Людвіґа з Базеля. Радикал Бавман дістав з 181 важних голосів 153. З нагоди його вибору пише „Журналь де Женев": „Бавман не дуже боєва натура, але своєю гідністю та простою вдачею зеднав собі повагу всіх. Ми щасливі бачити старого земляка малого кантону, що перебирає найвищий провід державою." Президентом Національної Ради вибрано соціяліста Фріца Гавзера з Базеля-міста, і президентом Ради Країв Бернгарда де Века, з католицького міста патриціїв, Фрібурґу.

Буджет видатків на 1938. р. передбачено у сумі 541 міліонів франків. З того на військовий буджет іде в порівнянні з іншими, особливо великими державами, розмірно небагато — 123 міліони, але перед війною він доходив лише до 26 міліонів, у 1936. р. до 97 міл., і в 1937 — 106 міл. При обговоренні військового буджету мав нагоду виступити звільнений із вязниці для участи в працях парляменту комуніст Боденман з провокаційними лайками на „клясовий" уряд, „клясове" військо і парлямент, залежні від „фашистів". Але він дістав дуже гостру відповідь від ціріхського фронтіста, Тоблера, католика з Фрібурґу — Музі, особливо від женевського ліберала, голови Ліґи проти III. Інтернаціоналу, Обера. Цей останній сказав між іншим: „Наша країна не потребує науки ані від Совітів, ані від марксистської Еспанії! Аґент чужої держави не має чого говорити про національні справи." При тій самій нагоді прийшло до палких висловів обурення проти постачання швайцарських „добровольців" до большевицької Еспанії, яким займався Боденман та інші швайцарські комуністи. Заборона комуністичної партії у Швайцарії є тепер взагалі одним із найповажніших питань внутрішньої швайцарської політики, не зважаючи на те, що в Національній Раді є лише два комуністи. Але швайцарські комуністи вживають уже тепер наказаної Дімітровим на VII. Конґресі Москвінтерну тактики „троянського коня", показуючи себе найбільшими патріотами та оборонцями політичної волі і демократії. Цим „конем" служить їм соціялістична партія в деяких кантонах, спеціяльно в Женеві. Зрештою і демонстрація Боденмана в парляменті була можлива лише через те, що новий соціялістичний президент допустив її, викликавши цим незадоволення всіх інших партій.

Але парляментарна більшість мусить боронитися і проти „кола" незалежних послів, справді нечисленного, під проводом найвизначнішого представника швайцарського капіталу, Ґотліба Дютвейлера, кермзнича могутньої спілки „Міґрос". В його руках значна частина цілого швайцарського внутрішнього торгу, але він бере діяльну участь і в швайцарськім експорті. Свого часу він виступив як палкий прихильник визнання СССР Швайцарією, сподіваючись поважних замовлень з Москви. Капітал і комуністи знайшлися при цій нагоді в спільнім таборі. Зрештою такий випадок не є винятком.

Найбільше клопотів мають швайцарські законодавчі установи з залізницею та сільським господарством, що вимагають постійного підтриму держави. Дефіцит залізниць у цьому році приблизно 36 міліонів фр., але поступнево зменшується. Швайцарський парлямент уважає своїм завданням перевести таку реформу залізничої господарки, щоб залізниці могли покривати свої видатки своїми прибутками. Головною хибою дотеперішньої господарки швайцарських залізниць уважають те, що невідомо властиво, яка інституція має господарський провід ними. На майбутнє має Федеральна Рада ухвалювати проект їх буджету, а парлямент має лише перевірювати річні рахунки та звіти. Переведення цієї реформи надибує деякі труднощі з огляду на те, що платні залізничних службовиків, як і взагалі урядовців у Швайцарії, незвичайно високі, зрештою як і кошти життя. Але число безробітних розмірно низьке, не перевищає часом 20.000 осіб.

ІВАН ЦУРКОВСЬКИЙ. 4

Землячка на чужині.

III.

Зате є між творами Куліша одна поема справді поетична, що має за тему долю землячки на чужині — „Маруся Богуславка". Сам поет у „подспіві" до поеми каже, що складаючи її над Дунаєм, розважав себе забутими піснями та споминами. Видно з того, що одночасно зі спомином про Марусю Богуславку, українку-бранку, що в Туреччині засяла красою і розумом, та стала жінкою султана, у нього виринув спомин про другу землячку, сучасну Кулішеві, яка ще недавно тішилась великим успіхом за границею, та довго у рідний край не верталась.

Та на поемі заважили ще інші чинники: події політичного та культурного характеру на українських землях та історіософічні погляди поета. Тому, що одно заторкує друге, слід згадати і про ті події.

Відомо, що в початках сімдесятих років м. ст. Куліш несподівано змінив свій погляд на історію України та на ролю козацтва і духовенства у нашім минулім. Причини такого різкого повороту докладно не устійнено, але не будемо мабуть далеко від правди, коли вкажемо на дві книжки, що ту зміну викликали, на два твори Дрепера: „Історія умового розвитку Европи" та „Боротьба релігії з наукою". Куліш перенявся думками тих творів так, що навіть другу з названих книжок став перекладати на українську мову*).

У першім зі згаданих творів Дрепер придумав закон про культурний розвиток народів, твердячи, що народи таксамо, як поодинокі люди, переходять постійні фази у свому розвитку, а саме вік легковірности, вік віруючого фанатизму та вік розуму і науки.*) Виходячи з Дреперової засади, Куліш винуватив козацтво вкупі з духовенством того часу у тому, що воно будучи кроком узад супроти княжих часів, припинило культурний розвиток України на яких три сотні років. Дорікав теж українським історикам та діячам за те, що плекали традицію козацтва та тим спиняли далі народ увійти у вищу фазу культурного розвитку. Як один із провідників народу він почув у собі поклик переломити ту традицію та стати борцем за правду і культуру; звідси його громи на минуле України, на Шевченка та на сучасних українських письменників. Оця Дреперова доктрина відбилась і на поемі, про котру йде мова.

Також туркофільство, а радше ісламофільство Кулішеве, помітне у поемах „Магомет і Хадиза" та „Маруся Богуславка" спирається на творі Дрепера: хто читав цей твір, пригадає собі, з яким признанням автор говорить про релігійну толеранцію магометан, про милосердя накзазне кораном, про те, як арабські володарі опікувалися просвітою та наукою, про цивілізаційний вплив мавританської Еспанії на цілу Европу.

У другому творі Дрепер обороняючи тенденцію, щоб віра не противилася здобуткам науки, виводив, що релігійні антаґонізми та фанатизм духовенства спричинювали ворожнечу між народами. Куліш прийняв також цей погляд у своїх історичних та поетичних творах, а особливо різко, аж надто досадно, дає вислів цьому поглядові у розпочатій другій частині „Марусі Богуславки".

Росію хвалив Куліш за розумне господарювання та за лад, який сприяв культурному розвиткові, — а що в козацтві бачив тільки розгнузданість, бурлацтво та охоту до розбишацтва, які приводили край до занепаду, то одобрював злуку України з Росією.

Але трапилася подія — указ з 1876 р., що забороняв українську літературу та науку українською мовою. Цей вчинок підважив Кулішеву політичну ідею. — Як-же тут у народі наближувати культуру, ширити науку? Не годиться заборонювати і наріччя, коли воно поширене у такій великій масі людей; але тут не була справа з наріччям. Як фільольоґ, як знавець обидвох мов він уважав українську мову за давнішу від російської, за те джерело, з якого черпала російська мова, що пізніше витворилася, тому старша мова не могла бути наріччям новішої. Заборона обурювала Куліша, який бажав рівноправности для української мови, і захитала його симпатії до Росії. Він переконався, що для України замість злуки краще в інтересі культури відділитися від Росії і це переконання знайшло свій вислів у поемі та було одною з її спонук.

Носієм ідеї визволення України виступає турецький султан Осман, що задумує вийти у похід з великим військом, утворити з України незалежне царство, оперте не на „лучій волі" козацькій, але на праведних законах, та віддати те царство у даруку Марусі Богуславці, яка гідна носити корону

*) Д-р В. Щурат. До історії останнього побуту П. Куліша у Львові.

*) А. Кримський у своїй рецензії на книжку Дрепера в „Зорі" 1892 виказав, що Дрепер послугувався у багатьох випадках фальшиво дібраними фактами.

Становище селянства, особливо дрібнішого, без порівнання гірше ніж робітництва, — держава мусить все підтримувати селянство високим митом на засоби поживи та безпосередніми субсидіями. Але без огляду на це сільське господарство Швайцарії дуже заборжене. І поруч з віддовженням залізниць швайцарський парлямент становить своїм черговим завданням також віддовжити сільське господарство. Легким завданням це розуміється не не буде з огляду на загальний зріст світової кризи. Хоч в самій Швайцарії помічається за два останні роки деяке зменшення кризи, до чого причинилося в деякій мірі і розумне переведення девалюації швайцарського франка, яка тут перейшла майже непомітно.

Назагал швайцарці не знають властиво, як добре їм ведеться, і навіть скаржаться потроху, при цьому горді досить слушно з себе і з своїх державних установ, тимто при новім президенті багато міняти не потребують.

М. Данько.

Прикра друкарська помилка в комунікаті УПР.

У комунікаті УПР в справі плебісциту („Діло", ч. 286 з 28. ц. м.) вкралася прикра друкарська помилка, наслідком якої цілий третій уступ комунікату став незрозумілий. Тому передруковуємо ще раз цей уступ, підкреслюючи те місце, яке підчас друку випало:

„На підставі відомостей з місць та інтервенції представника УПР в Кураторії дня 27. ц. м. стало ясним, що інспектори мають доручення приймати декларації лише з тих місцевостей, в яких правосильне рішення за зміною мови навчання запало саме тільки в шкільному р. 1931/32. Зате з тих місцевостей, де ці рішення запали скорше, або де зовсім не було шкільного плебісциту за українською мовою навчання, інспектори не приймають декларацій" і т. д.

Як у нас зростають римо-кат. костели.

Що сказав про це львівський архиепископ Твардовський.

У варшавському християнсько-демократичному суспільно-політичному тижневику „Наруд Польскі" (ч. 9. з 19. ц. м.) появилося дуже цікаве інтервю представника того часопису на Сх. Галичину з львівським римо-кат. архиепископом д-ром Б. Твардовським на тему стану посідання і теперішньої праці римо-кат. костела на нашому терені. Представник згаданого часопису запитав: Чи Й. Е. не міг би мені сказати, який є тепер, у повоєнній добі і в часах, коли католицька Церква мусить боротися з атеїзмом, що його розсівають вороги Христової віри на наших кресах, стан посідання римо-католицького Костела у Східній Малопольщі і чи від передвоєнних часів той стан погіршився, чи поправився?

На це архиеп. Твардовський відповів:

На терені Східної Малопольщі зусилля священників римо-католицького Костела такі велитенські, що із захопленням дивлюся та дякую Найвищому Богові за ласки, які Він зсилає на нас священників і на польське громадянство тут на кресах, у нашій важкій праці. Нема священника у львівській курії, який не відправляв би двох Служб Божих кожного будня, нема закутини, де не думали би про будову нового костела, або бодай каплиці. Зусилля наших священників на окраїнах Східної Малопольщі такі великі, що тільки той, хто зблизька приглядається цій побожній праці, зможе її якслід оцінити. З величезним подивом стежу і благословлю зусилля моральні і матеріяльні нашого громадянства тут на кресах яке часто з власною кривдою складає гріш до гроша, щоб лиш змогти вибудувати нову твердиню католицької віри і польщини на окраїнах. Таких твердинь повстало на терені Східної Малопольщі, вже в післявоєнних часах, бо ледви за останніх 15 літ, більше як 300.

І дальше:

Нема майже тижня, щоб мені не представили до апробати плянів і кошторисів будови нового костела. З того ясно, що пропаганда ворогів нашої католицької Церкви дає тут на кресах зовсім протилежні наслідки. Бо польське громадянство зрозуміло шкідливі наслідки, що їх приносять гасла, які розсівають вороги католицького Костела. Воно часто самочинно, або при допомові католицьких священників увійшло зі скріпленою енергією у стадію найсильнішої натуги самооборони, яка дає несподівані успішні висліди.

•

До цієї заяви найвищого достойника польського костела на нашому терені аж проситься додати запит: А що в цій ділянці робиться у нас? Скільки церков побудовано у нас на загрожених теренах? Скільки нових парохій утворено? На жаль — ця справа мусить викликувати у нас самі невеселі думки.

Історія нічого не знає про намір визволення України якимнебудь турецьким султаном; це фантазія Куліша, але вона не повинна нас вражати, бо історики підтверджують, що той султан Осман, якого смерть постигла у молодому віці, був незвичайною появою між турецькими володарами та мав широкі політичні пляни, отже для фантазії поета було тут широке поле.

Першу редакцію поеми Куліш зладив чи викінчив у Відні, куди приїхав з Галичини і де переживав від травня до липня 1882 р. Тут він задумував вести переговори із впливовими польськими політиками для помирення обидвох народів у Галичині та покінчити заходи, щоб придбати австрійське громадянство, бо з російського підданства він уже був звільнився. Одначе обурений неприязними актами, зверненими у тім часі проти галицьких українців, він закинув увесь свій політичний задум, вернувся назад у Росію та поселився у своїм хуторі на Україні. У його політичних поглядах наступив знов поворот у бік Росії і цей поворот відбився у пізніше доробленій осьмій пісні, у піснях другої нескінченої частини, та в дальших редакціях поеми. Оті пізніші перерібки та пісні другої частини надихані ще більше реторикою та випадами, хоч у частині правдивими, але однобокими, подиктованими доктринерським упередженням. У першій редакції переданій поетом д-р Пулюєві і надрукованій у „Літературно-Науковому Вістнику", ще тих випадів не так багато і тому ця редакція вийшла найкращою; здається навіть, що первісний плян поеми не обіймав дальших пісень, бо після сьомої пісні покладений тут епільог.

(Далі буде.)

Українська молодь — бідній дітворі.

Ідуть вже... Приспішеним дрібним кроком, держачись цупко за руки, йдуть вул. Длуґоша вгору маленькі діти українських захоронок.

Кудиж це така далека прогулька у сіре зимове полудне? Якось ні сліду гамірного прогулькового настрою, ні метушні ніякої, навпаки: личка поважні і в очах вогники миготять неспокійні, хвилюючі... І хоч дорога далека, деякі аж з Пасік Личаківських ідуть, не чують утоми, переважно чомусь у завеликі черевики взуті малі ноженята, але йдуть завзято, аж у деяного з напруги та зусилля лискучий румянець на кінець носика вискочив. Зі здержаним майже віддихом, тихенько навшпиньках входять до брами будинку дівочої ґімназії СС. Василіянок притрушена дрібним снігом дитяча громада.

Прийшли тут у гості, запрошені ученицями ґімназії, що напередодні св. Миколая влаштували для них солодкий підвечірок, веселе представлення і подбали за дарунки для кожної дитини. Прегарні, теплом і щирістю нагріті дарунки-саморібки! — Мягенькі светерики і шапочки, барвисті шалики, як кожушинка пухкі рукавички, навіть суконочки дитячі, і такі гарні, що й на крамничних виставах таких не найдеш.

Із надміру вражінь, трохи втомлені далекою, може перший раз у незнаний світ „подорожю", зразу навіть їсти не могли малі гості смачних чоколядово-білих бубличків, чим приспорювали молодим ґаздиням дещо клопоту. Та вкінці загальний настрій став такий сердечний і безпосередній, який уміють витворити лиш розбавлені, розсміяні і хвилево щасливі діти. Напевно довго згадуватимуть цей радісний Свято-Миколаївський вечір і іншим розкажуть як про небуденну подію, що в дитячій уяві прибрала майже казочну появу.

І подумати тільки, що про всю ту практичну й ілюзійну радість подбали учениці ґімназії за власні ощадністю призбирані гроші і власноручно все виконали під наглядом своїх пань учительок. Який це гарний, у свому вияві просто зворушливий момент, що відкрив нам крайчик обличча загального виховання нашої молоді, в котрому патріотично-суспільний чинник не є лиш мрійливою теорією, але находить реальне і практичне застосування.

Та не лиш у Василіянських школах плекають ідею суспільного виховання. Вона охоплює щораз-то ширші круги нашої шкільної молоді, що в міру спромоги ділом виявляє свої громадянські почування. І от молодь усіх шкіл Рідної Школи у Львові зорґанізувала з власної ініціятиви вирібню ялинкових прикрас і сама влаштувала передсвяточний базар у льокалі захоронки при вул. Руській ч. 3. Ввесь дохід з розпродажі прикрас, свічечок, горіхів призначений на бідну дітвору українських захоронок у Львові.

І знову доказ, що українська молодь не глядить байдуже й легковажно на людську нужду та злиденне життя сотень українських дітей, але взяла собі за ціль іти з допомогою тим, де цього найбільше треба. А скільки родин убогих, старців безпомічних і хорих находить поміч від нашої шкільної молоді, це знає лиш невеликий гурт людей, що стоїть близько тої важкої, але необхідної акції: „голодного накормити, нагого приодіти".

Нехай ця коротка принагідна згадка буде подякою нашим молодим громадянам за їхню жертвенність та глибокі гуманні почування!

М. П.

ПРАВНИЧА СТОРІНКА.

Розпорядок про обнижку відсотків від вкладок.

Міністр скарбу розпорядком з 15. грудня ц. р. (Денник Законів з 20. грудня ц. р. ч. 87 поз. 626) **устійнив такі найвищі межі відсотків від вкладок та інших грошевих льокат** у комунальних касах ощадности і в кооперативах: а) 4 і пів проц. річно — для комунальних кас ощадности і **кооператив, в яких сума щадничих вкладок перевищає 3,000.000 зол.;** далі для Галицької Каси Ощадности у Львові, **Української Щадниці в Перемишлі,** Центральної Каси Рільничих Спілок і Позичкової Каси в Познані;

б) **5% річно** — для комунальних кас ощадности і **кооператив**, в яких сума щадничих вкладок **не перевищає** 3.000.000 зол. і для громадських позичково-щадничих кас. У згаданих межах **висота відсоткової стопи** може бути ріжна, залежно від ріжних типів вкладок та грошевих льокат. Тому до 10-ох днів від оголошення цього розпорядку повинні надіслати до міністерства скарбу проекти про ріжницю відсоткової стопи: а) союзи комунальних кас ощадностей — щодо комунальних кас ощадностей; б) голова Кооперативної Ради — щодо кооператив, які займаються банковими справами; в) Державний Рільний Банк, щодо громадських позичково-щадничих кас; г) державний комісар Центральної Каси Рільничих Спілок у Варшаві — щодо цієї установи; ґ) Галицька Каса Ощадности у Львові, Українська Щадниця в Перемишлі і Краєва Позичкова Каса в Познані — щодо своїх установ. Згаданий розпорядок буде обовязувати від 1. січня 1938 р.; у справі вкладок та інших грошевих льокат, зложених перед 1. січнем 1938 р. — щойно по договірнім речинці, але не пізніше ніж 1. липня 1938 р.

Слід згадати, що **Банк Польський обнизив уже дисконтову стопу з 5% на 4 і пів% і стопу від льомбардових позичок з 6% на 5 і пів %,** а Банк Господарства Краєвого обнижив відсотки від вкладок **на 1/4%**. За ними піде теж Почтова Каса Ощадности та інші державні і приватні банки. Можна сподіватись, що уряд обнижить теж відсоткову стопу від приватних позичок, що сягає тепер аж до 12%.

Інжиніри і дипльомові інжиніри.

Минулого тижня рада міністрів приняла проєкт закону про нові ступні інжинірів. Законопроєкт, що його зладило міністерство освіти, складається з 8-ох таттей. І так перша стаття передбачує два інжинірські ступні: дипльомового інжиніра та інжиніра. До кожного з цих ступнів можна ще додавати означення спеціяльности — залежно від студій. Отже може бути дипльомовий інжинір архитект, хемік і т. д. Друга стаття каже, що ступінь „дипльомовий інжинір" є високошкільним та одночасно професійним ступнем. Його дістають особи, які скінчили студії у високих школах — політехніках на виділах: рільничім, лісним, машиновім і т. д. Зате ступінь „інжинір" — каже третя стаття — є лише професійним ступнем. Його дістають особи, які скінчили: 1) вищі неакадемічні школи; 2) трирічну фахову школу: технічну, хліборобську, городничу або лісну, до якої їх приняли по скінченні 4-ох гімназійних кляс нового типу, або 6-ох кляс середньої школи давного типу; 3) особи, які скінчили механічно-технічну школу ім. Вавельберґа і Ротванда у Варшаві, до 31. серпня 1919 р. або вищу промислову школу в Бельську перед 1. листопадом 1918 р.; 4) вкінці особи, які скінчили вищу державну школу будови машин та електротехніки або давну державну школу будови машин ім. Вавельберґа у Варшаві, вищу державну школу будови машин та електротехніки в Познані або давну державну школу будови машин й електротехніки у Познані — якщо почали свої студії в часі між 1. вереснем 1919 р. до 31. серпня 1937 р. Ступень „інжиніра" надають комісії, що їх призначує міністр освіти та віроісповідання. Далі ступінь „інжиніра" міністр освіти може признати абсольвентам закордонної школи по зложенні відповідних іспитів.

Особи, які дотепер мали титул „інжиніра", по оголошенні цього закону вживатимуть ступня „дипльомового інжиніра". Крім того законопроєкт вимагає кількарічної практики, фахової діяльности, звідомлення з праці та зложеного іспиту.

Зміна розпорядку про реєстрацію товариств.

Як відомо, закон про товариства з 27. жовтня 1932. р. передбачує два роди товариств: звичайні і зареєстровані. Ріжниця між ними та, що лише зареєстровані товариства є правними особами. Закон вимагає, щоб статут звичайного товариства підписало найменше **3 особи**, зареєстрованого т-ва — **15 осіб**. З черги статут і подання слід внести до старости, яке відсилає до воєвідства, де його реєструють. Щойно таке зареєстроване товариство є правною особою. При зголошенні подання у справі реєстрації треба заплатити 30 зол., а за зголошення зміни статуту 20 зол. Ці оплати страшенно високі. Тому міністр внутрішніх справ змінив свій розпорядок про реєстрацію товариств (Денник Законів ч. 87 поз. 627) і признав зниżкові оплати при збірнім зголошенні змін статутів. Одначе з тих полекш можуть — на жаль — скористати лише польські товариства та організації. Тому представники наших освітньо-культурних і виховних товариств та наші посли повинні домагатись, щоб міністр признав такі самі полекші для українських товариств.

Зміна закону про стемплеві оплати.

Новеля до закону про стемплеві оплати, що її розглядатиме сойм, передбачує більші зміни стемплевих оплат. І так засадничу ставку стемплевих оплат від актів про перехід власности нерухомости у висоті 4.4% **обнижує до 3%** і ще касує 10% додаток. Комунальний додаток у висоті 2% від основи виміру стемплевої оплати залишиться без зміни. Нормальну висоту 4% від взаїмних договорів при переході власности нерухомости на випадків або на подоруг продавця **обнижує на 2%**. Дотеперішне обтяження у висоті 6.4% вже враз з додатками **обнижує на 3.2%**. Якщо податник подасть меншу вартість **річи або взаїмних чинитьб — скарбовий уряд** може устійнити дійсну вартість засягнувши опінії знавців. Тому скарбовий уряд переводить оцінку при помочі знавців. Про це повідомляє податника, який має право давати виясненя. Податник обовязаний покрити кошти знавців, якщо на їх думку вартість річи тяжша понад 25% від цієї квоти, що її зголосив податник до виміру. Одначе скарбовий уряд не зможе виміряти стемплевих оплат, якщо зголошена податником вартість річи — на думку знавців — вища не більше ніж 10% і до того не минув ще речинець до заплати стемплевої оплати. Вкінці новеля розвіває всякі неясности у законі про стемплеві оплати.

ЗМІНА РОЗПОРЯДКУ ПРО ПРОТЕСТИ ВЕКСЛІВ.

Як відомо, почтові уряди й агенції зладжують протести векслів лише з приводу незаплати вексслевої суми, що не перевищає 2000 зол. Дотепер почтові уряди і агенції в усіх місцевостях протестували лише у трьох воєвідствах, а саме: поморськім, познанськім і шлеськім, на просторі всіх інших воєвідств лише в тих місцевостях, де був осідок почтового уряду або агенції. **Зате від 1. січня 1938. р. згідно з розпорядком міністра справедливости з 11. грудня ц. р. (Денник Законів ч. 86, поз. 623) почтові уряди й агенції зладжуватимуть протести векслів в усіх місцевостях на просторі воєвідств: келецького, краківського, люблинського,** поморського, познанського, **станиславівського, тернопільського, варшавського і шлеського;** в інших воєвідствах лише в тих місцевостях, в яких має свій осідок почтовий уряд або агенція і в тих місцевостях, що їх обслуговують сільські листарі. Крім того почтові уряди й надавчі агенції повинні на домагання заінтересованих осіб інформувати, чи в місцевости в якій має бути зладжений протест, є почтовий уряд, агенція або чи там заходить сільський листар.

ДЕ ЗВИНУЛИ ЕКСПОЗИТУРИ СКАРБОВИХ УРЯДІВ?

Міністерство скарбу звинуло від 1. грудня ц. р. в **Белзі** — експозитуру скарбового уряду зі Сокаля; в Щирці — експозитуру скарбового уряду зі Львова; в **Синяві** — експозитуру скарбового уряду з Ярослава; в **Риманові** — експозитуру скарбового уряду зі Сянока; у **Стрижкові** — експозитуру скарбового уряду з Ряшева; в **Бурштині** — експозитуру скарбового уряду з Рогатина і в **Тисьмениці** — експозитуру скарб. уряду в Товмачі. Агенди цих експозитур обняли дотичні скарбові уряди з днем 1. грудня ц. р.

—o—

КАРИ ЗА ДЕМАҐОҐІЧНУ АКЦІЮ.

Рада міністрів на Мадярщині радить з поспіхом над проектом нової виборчої ординації, щоб її приняв парлямент ще в теперішній сесії. Згідно з новим проектом голосувати зможуть мужчини від 26-ох років, жінки від 30-ох років, якщо мешкають в дотичній місцевости бодай 6 років. Дальшою вимогою активного виборчого права в мужчин є скінчення бодай 6 кляс народньої школи, в жінок теж бодай така сама освіта або якщо жінка є матірю четверо пьлюбних дітей. Кандидат на посла мусить мати скінчених бодай 30 років та брати оживлену участь у публичних організаціях: в радах громадських або професійних організаціях. Влада матиме право скреслити з листи кожного кандидата, який підчас агітації підбурює юрбу або веде демаґоґічну акцію. Такою демаґоґічною акцією вважає проєкт виборчої ординації обіцянки, що держава переведе рільну реформу. Далі заборонена всяка устна агітація від хати до хати, за те дозволена лише передвиборча агітація на публичних зборах.

Сторінка без політики.

КОРОЛЬ РУЛЕТКИ.

Кажуть, що зі щастям треба вродитися. Хто не має щастя, той ніколи не виграє ні в карти ні на льотерії, ні тим більше в рулетку. Проте чимало було вже людей, що намагалися той погляд розбити, так як розбивали банки в Монте Карльо чи в інших того роду місцевостях. Такі грачі, що не вірили у щастя в грі спирали свої калькуляції на ріжних менше, чи більше вдатних обчисленнях. Ця справа щастя і обчислення виринула тепер з іншої нагоди. А саме з Льондону повідомляють, що Вілям Нельсон Дернборо, якого імя записали легендарними споминами в анналах Монте Карльо, перебув доволі важку операцію.

Вже тільки небагато старих крупієрів памятає того спокійного і зрівноваженого англійця, що появився одного дня в 1908. р. в Монте Карльо і переміг зачароване коло рулетки.

Дернборо грав завжди лиш на цифри: 9, 19, 26, 29. і 32. Почав він гру від розмірно невеличких ставок, але небавом виграв багато і поставив на повну суму. За сорок хвилин той холоднокровний англієць виграв 375 тисяч золотих франків. Він грав цілий місяць і вивіз із собою 250 тисяч франків.

Від того часу приїздив той холоднокровний англієць кожного року. Він нічого не програвав, але нічого теж не вигравав. В 1911. р. Дернборо грав шість місяців під ряд кожного дня, роблячи пересічно по 300 ставок денно. Кожна його ставка рівнялася 44.000 франків, значить максимум того, що можна було поставити на стіл за один раз. За шість місяців оборот Дернборо дав фантастичну суму 2 міліярди і 1997 міліонів франків, значить за один місяць 365 міліонів. Він виїхав із більшою виграною як 2 міліонів золотих франків і від тієї пори більше до Монте Карльо не вертався. Дернборо зарікся більше не грати, оженився і спокійно жив собі за виграні гроші.

Про нього розказують бувальці Монте Карльо та його знайомі тисячі анекдот. Дернборо не признавав чеків і домагався завжди, щоб йому платили готівкою. Невеличку суму віддавав кожного дня до готелевого сейфу, решту ховав під сидженням свого авта.

За собою водив обережний англієць завжди „ангела-хоронителя" шведського велитня, який відзначався не лиш неймовірно високим ростом але й несамовитою фізичною силою. Крім того, для певности носив теж Дернборо при собі завжди револьвер.

Щасливий грач вірив, що по лиці можна пізнати чесну людину. Якось одного разу не стало йому підчас гри грошей. Тоді він написав записку до власника гостинниці, де він постійно мешкав, з проханням передати тим, хто вручить записку 250 тисяч франків. Та кому поручити такий дорогоцінний лист? Дернборо оглянув усіх присутніх і побачивши якогось чужинця, передав йому записку з проханням полагодити справу. Чужинець погодився і небавом прийшов із грішми до касина гри. Дернборо тріюмфував.

— Бачите, я не помилився.

Оттаке оповідають про людину, що мала дивне щастя, чи дивну теорію гри на рулетці. Дернборо був перед світовою війною справжнім пострахом власників Монте Карля. І вони відітхнули із правдивою полекшою, коли по останній грубій виграній холоднокровний англієць рішив покинути гру в рулетку і оженитися. Щойно тепер, по довшому часі пригадали собі люди про того дивного чоловіка, якого колись прозвали вимовним іменем „Короля рулетки".

Людина, що мала 80.000 знайомих.

Неймовірне? Справді неймовірне, проте правдиве. Такою людиною не міг хтонебудь почванитися, таких людей не можна стрінути багато. Вони трапляються один на тисячі. Саме такий один на тисячі, якого можна просто вважати свого роду ґенієм памяти, помер перед кількома тижнями в Льондоні. Жалобу носить по ньому цілий Скотленд Ярд. Бо помер один із найкращих співробітників тієї найкращої у світі поліції Герберт Джойс, який прослужив у льондонській поліції кільканадцять літ.

Був він чи не одною з найпопулярніших осіб в Анґлії. Його називали „людиною з 80.000 знайомих". Він міг стати джерелом-копальнею тем до величезної скількости кримінальних, а го й романтичних повістей.

Вистачило, щоб Герберт Джойс лиш один раз побачив людину, щоб якнайдокладніше запамятати всі цікаві зовнішні прикмети тієї людини. Справжній живий архів Скотленд Ярду. Джойс знав справді більше як 80 тисяч ріжних осіб — англійців та чужинців і про кожну з них міг щось сказати. Мало того, він запамятував завжди в яких умовинах дана людина опинилася перший раз у Скотленд Ярді і чим вона колинебудь провинилася.

Ясно, що його подивугідна память віддавала англійській поліції величезні заслуги. Бували такі випадки, що Джойс пізнавши арештованого, розвязував в одній хвилині найбільше поплутані кримінальні справи. Злочинці знали, що коли їх вигляд утривалиться хочби один-одинський раз у фотографічній камері ґеніяльної памяти Джойса, то їм ніколи вже не вдасться укрити своєї тотожности.

Коли в якійнебудь справі підозрівали, що злочинець подається не за того, ким він справді є, тоді його вели до бюра Джойса і він вирішував справу. Звичайно така сцена відбувалася менше більше так: Інспектор Джойс підходив до арештованого і казав:

— Шкода вдавати дурника, друже. Ви такий то і такий...

Про незвичайну память Герберта Джойса оповідали собі в поліційних колах та серед підземного світу Льондону справжні леґенди.

Підземні палати.

Нова світова війна нагаяє страху не тільки політикам і дипломатам, вона зганяє теж сон з очей і спокійним мешканцям усіх держав. Та вже найбільше турбуються війною ті, що хотілиб проживати свої статки у спокою і в безпеці. Ясно, що воєнні турботи даються в першу чергу европейським багачам у знаки. За спонукою англійських багачів працювали вже ріжні найкращі інжініри над конструкцією таких будинків, що на випадок війни давалиб якнайкращу запоруку безпечного та розмірно вигідного життя. Ми вже писали свого часу, що один з англійських інжинірів виступив із проєктом будови підземних сховів-палат. Тим інжиніром, який почав будувати для обережних англійців підземні мешкання, був Ален Делі. Його будинки були призначені на те, щоб їх власники, багаті англійці могли на випадок несподіваного вибуху війни негайно до них сховатися.

Комфорт під землею.

Якось до нього звернувся один льондонський банкир з проханням побудувати, чи пак спершу зладити йому плян підземного мешкання, заладженого по всіх засобах і потребах европейського комфорту. Помисловий інжинір виготовив такий плян і банкир одобрив його. Першу підземну віллю побудував банкир у Йоркширі. Будова тієї підземної віллі коштувала 30 тисяч фунтів стерлінгів, значить коло 5 міліонів франків.

Досі вибудував Делі коло десять таких підземних будівель, одначе остання будівля перевищала їх не лиш технікою будівлі, але й комфортом. Тепер опрацював він, перевівши відповідні зміни новий плян підземної віллі, так, що таку палату під землею можна собі нині вибудувати за невелику розмірно суму 2 тисяч фунтів стерлінгів.

Віллі на замовлення.

Плян такої підземної віллі передбачує на будівельний матеріял залізо-бетон. Стіни мусять бути доволі грубі. Завдяки спеціяльній комбінації до нутра такого підземного дому впадає соняшне світло, та здебільша треба таки користуватися електричним світлом. У кожній кімнаті приміщений перископ, який дає змогу мешканцям оглядати те, що діється на поверхні землі. Скількість кімнат у такій віллі залежна від багатства того, хто собі таку підземну віллю замовляє. Вище згадана йоркширська вілля має 20 кімнат.

Кожний, хочби найскромніший підземний дім має в найгіршому разі одну лазничку.

На домагання тих, що собі замовляють такі доми, англійський інжинір уладжує перед вікнами мистецькі краєвиди. Вікна виходять, як хто хоче: на долину, гори, ліс, скелі.. Ясно, що все те декорації, освітлені яскравим світлом, що дає повне враження дійсности. На думку архітекта довший побут людей під землею може розбудити в них меляхолію і песимізм і якийнебудь краєвид, хочби навіть і штучний, людині засудженій на поневільне підземне життя, конче потрібний.

Повітря до такої підземної палати доповаджують окремими рурами згори, одначе на всякий випадок є теж, очевидно, кімнати з відповідним запасом кисня.

ПЕРЕНОСИНИ ХМАРОДЕРА?

Столиця Арґентини Буенос Айрес буде небавом тереном небувалої, оригінальної будівельної операції. Величезний хмародер перенесуть з одного місця на друге на віддаль 60 м.

При опрацюванні нового пляну перебудови міста рішили повести головну вулицю через ціле місто з півночі на полудне. Одну з будівель, а саме величезний хмародер міністерства праці мусять перенести на інше місце тому, що стоїть на перешкоді проєктованої вулиці. Хмародер той високий на 25 поверхів і важить 38 тисяч тон.

Арґентинські інжинери опрацювали докладний плян переносин тої будівлі. Її поставлять на окрему, спеціяльно вибудовану до тої цілі площу на колесах і перевезуть на нове місце. Кожного дня перевезуть хмародер всього на один метер. Таким чином ціла операція триватиме повних два місяці.

Та найважніше в тій цілій операції те, що підчас переносин праці в будинку, чи пак у хмародері не перервуть ні на одну годину. Водопроводи, електричні та ґазові проводи будуть реґулювати кожного дня в міру потреби на кожному новому місці.

СТУДЕНТСЬКА ОКУПАЦІЯ КАВАРНІ.

У Ліль попав власник одної з більших каварень у конфлікт зі студентами.

Студенти рішили на ньому пімститися і перевели свою пімсту в доволі оригінальний спосіб. Одного дня вполудне коло 400 студентів прийшло до згаданої каварні і заняли всі місця від першого до останнього. Кожний із студентів замовив собі склянку пива... Перед тими склянками просиділи вони час від год. 12 вполудне до 12 вночі, окупуючи в дійсності каварню. Власник покликав поліційного суддю, який ствердив нарушення вільної торговлі. Коло півночі на приказ префекта прибули до каварні скріплені частини поліції. Та до бучі не прийшло, бо саме тоді вибила північ і студенти немов на команду повставали зі своїх місць і витревавши до того часу, коли звичайно каварню замикали, вийшли спокійно на вулицю і розійшлися домів.

—o—

ОТТАК СОБІ.

Краще мати звязки у „сферах", як у [illegible] сферах.

*

Найбільша вбогість: мати все крім ілюзій.

*

За жонатого дурня червоніється його жінка, за нежонатого ціле громадянство.

Емґраційні справи.

ВИЇЗД РОДИН ДО КАНАДИ.

Як щороку, так і в 1938 р. зможе виїхати до Канади деяка скількість родин на поселення. Умовини виїзду родин досі ще не устійнені і є предметом нарад обох урядів. Треба сподіватися, що лишаться ті самі, що й минулого року, а саме так звана показова квота буде 1.000 і 500 долярів. Реєстрація родин, що бажають виїхати до Канади, зачнеться мабуть у січні.

ГІРНИЧІ ЗАВІЗВАННЯ З БЕЛЬҐІЇ.

До бюр Еміґраційного Синдикату зголошуються робітники з паперами з Бельґії на виїзд до ріжних копалень вугілля в Бельґії. Деякі з них на підставі тих паперів (рожевого кольору) дістають у староствах пашпорти.

Еміґраційний Синдикат вияснює, що папери, надсилані з Бельґії, не є формально споряджені, бо не містять змісту, устійненого між польською владою і Федерацією Вугільних Союзів у Бельґії. Папери виставлені на формулярах вище згаданої Федерації. Другий залучник тих документів є, що-правда, потверджений польськими консулятами в Бельґії, одначе в документах нема умовин праці та платень. Міністерство Суспільної Опіки заключило з Федерацією загальну умову, на підставі котрої робітники мали відбути подорож на рахунок фірм, що робітників спроваджують. З документів, що тепер приходять до Польщі, виходить, що робітники мають самі оплачувати дорогу. У звязку з цим Міністерство Суспільної Опіки припоручило хвилево не брати під увагу тих документів до часу, аж справа вияснится.

НЕЛЕҐАЛЬНЕ ПОСЕЛЕННЯ В АРҐЕНТИНІ.

Еміґранти, що набувають державні наділи в Арґентині, часто занедбують звязані із купном формальности. Стверджено випадки заняття наділів, котрі не були куплені. Арґентинська влада вважає такі випадки за самоволю і дуже енерґійно це поборює. Еміґранти повинні це затямити, що в Арґентині нема ніяких безпанських ґрунтів, отже не можна займати й управляти землі, щодо якрі хтось не набув права власности. Нелеґальне поселення завжди кінчиться відобранням землі і карою.

Еміґрант по приїзді до Арґентини повинен за радами в справі купна землі звертатись до консулятів і до товариств, а ніколи до посторонніх осіб бо між ними багацько ошуканців.

БАҐАЖ ЕМІҐРАНТІВ.

Еміґранти до Південної Америки повинні свій баґаж приготовити по таким вказівкам: На кожній штуці баґажу треба виписати чорною краскою імя і назвище голови родини та порт висідки. Особи, що їдуть до Параґваю, повинні виписати: Асунціон-Параґвай. Баґаж, що належить до одної родини, мусить бути наданий за одним баґажовим квітом. На відвороті цього квіту треба виписати назвище й імя голови родини та порт висідки. На кожній штуці баґажу треба заклеїти по дві баґажові наліпки з емблемою Еміґраційного Синдикату, подаючи читким способом імя і назвище еміґранта та порт висідки. Дрібні рільничі знаряддя й інші залізні прилади треба пакувати разом у дуже міцних скринях, які треба перевязати дротом або віко прикрутити шрубами. Коші слід перевязувати міцними грубими шнурами. Куфри повинні бути міцної конструкції, можливо нові, для охорони перед паразитами. По запакуванні куфри треба також перевязати шнурами. Старі куфри не надаються до довгої подорожі, бо їх дерево звичайно спорохнявіле. Усякі скрині повинні бути зроблені з грубих дощок, міцно збитих. Скрині також треба перевязати дротом або шнурами. Ровери, машини до шиття або інші конструкційні предмети треба перевозити в деревяних скринях. Баґаж, перевожений у кошах, є звичайно найменше ушкоджений. Очевидно, до кошів не треба брати важких рільничих знарядів або заліза, бо ті предмети своїм тягарем можуть ушкодити стіни коша.

Еміґранти, що їдуть до Канади, повинні памятати, що не вільно опаковувати перевожених річей у солому, бо канадійські приписи на це не позволяють.

СПРАВА ЛЕҐАЛІЗАЦІЇ ДОКУМЕНТІВ ДО АРҐЕНТИНИ.

Особи, що бажають їхати до Арґентини, спроваджувані туди свояками, мусять передтим залеґалізувати свої документи спершу у польських влад, опісля в арґентинському консуляті. З огляду на те, що консулят згідно з приписами трактує ті справи черговo, це тріває довший час. З тим повинні заінтересовані рахуватись, бо прискорення справи виключене.

ОШУКАНЦІ ДАЛЬШЕ ПРАЦЮЮТЬ.

В краю приходять час до часу вістки про ріжні особи, які беруться влекшувати виїзд до Франції на заробітки. Цього року ошуканці кажуть собі наперед складати гроші на вироблення документів. Перед такими опікунами заінтересовані у виїзді до Франції повинні бути осторожні й не давати їм ніяких грошей.

——o——

Новинки.

— ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! ІІІ. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаемо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі щомісячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної ґазети та 16-ти сторінок під неділю, — даемо точним передплатникам щомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку: Точний передплатник „Діла" складає за рік Бібліотеку „Діла" з 12 томів:

— **Не є це ніякий інтерес для часопису,** коли наші Шановні Читачі замість висилати святочні бажання кожному зокрема, помістять їх на сторінках свят-різдвяного „Діла" за оплатою всього 2 зол. до слів 15, а кожне дальше слово по 20 сот. Це тільки загально принятий звичай, гарний, вигідний і **ощадний.** Тому не гайтесь і заraз таки надішліть текст бажання разом із належністю. Зголошення приймаемо тільки до дня 2. січня 1938 року.

— **Солодка новина.** При вул. Леґіонів відкрито нову орієнтальну фірму під назвою „Югославія". Подібну крамницю бачили вже ті, що перебували в Києві. Є тут ідентичний товар, власник фірми справжній югославянин. Хто любить солодощі і хоче переконатись про незвичайність товару, нехай зайде і скоштуе — **Леґіонів 43.** 2701

— **Хочете** помогли **Рідній Школі?** Купуйте всі рибу на свята тільки у фірмі **Інж. Б. Попович,** Львів, Руська 16, тел. 105-05. 2688 2-1

— **Всі йдемо на „Маланчин Вечір"** до Сокола Батька в четвер 13. січня 1938. 2703 1—1

— **Фільварки на ліцитації.** Кредитове Товажиство Земске виставило на ліцитацію 19 фільварків у Сх. Галичині. Добра оцінено на 8 міліонів зол. Ліцитації розпічнуться 22. січня.

— **Кари на недбалих і пяних шоферів.** З початком нового року входять у Польщі в життя нові приписи міністерства шляхів про нагляд над механічними поїздами на публичних дорогах. Приписи звертають особлившу увагу на забезпечення від випадків у самоходовім та автобусовім руху. Всі механічні поїзди, вживані до пасажирської комунікації, мусять мати шиби з некрихкого, елястичного скла, бо статистики нещасливих випадків виказують, що рани обслуги і пасажирів походять переважно від скляних шиб. Загострено теж відповідальність шоферів за нещасливі випадки. На випадок ствердження що шофер допустився різкого недбальства або кермував у пяному стані, він тратить право їзди.

— **38 селянських родин перейшло на латинський обряд.** „Ґонєц Варшавскі" приносить в ч. 356 сензаційну вістку, що у кремянецькому повіті в костелі в Ланівцях недалеко совітського кордону гурт селян (38 родин) зі села Гринки після сповіди і причастія у виповненому вщерть костелі перейшов на римо-католицький обряд. В парохіяльнім домі уладили для тих — як пише „Ґонєц" — навернених до батьківської віри овечок, бенкет на 116 осіб. Дописувач „Ґоньца" так закінчив опис цього „небуденного" свята: „Село Гринки, за якого прикладом підуть інші села в околиці Лановець, є доказом, що при впертій праці польського громадянства та перш усього завдяки невтомній і жертвенній праці старшин КОП-у, всупереч тому, що „офіціяльно" пишуть і говорять про волинське село, має воно великий відсоток винародовлених поляків і нашим обовязком привернути їх польському народові". Ціла подія в Ланівцях виглядає не так неймовірно, як просто несамовито. Мимоволі нагадується відома акція серед української дрібної шляхти та на Волині вона куди грізніша і більше повчальна. Живемо справді в дивних часах.

Д-Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ.

З життя наших священників

У 80-ИХ РОКАХ МИНУЛОГО СТОЛІТТЯ:

Спомин.

Я син священника, виховався у священничій родині і звідси зачав підготовлятися до громадянської праці.

Саме тепер найшов я між моїми паперами лист, що його до мене писав мій батько, в місяці грудні 1882 року, отже 55 літ тому, коли я у Львові відбував судову практику. В цьому листі запитується мій добрий отець, що був тоді парохом Нижнева, як мені пливуть дні, чи весело чи журливо та чи дуже трудна праця в суді, а при цьому описує, як живеться моїм родичам на селі. Отсим описом тодішнього життя священника хочу зобразити життя наших священників тої доби, бо це було менш-більш нормальне у життї нашого духовенства того часу.

На вступі свого листу подає мій батько до мого відома, що **читальня** (тоді ще не було читалень „Просвіти", тільки самостійні читальні) досить добре йде, а в останньому часі заохотило людей те, що новий сотрудник о. Білевич вступив до читальні і на вступі представився, що він є селянський син, котрий тяжкою працею і наукою вибився на своє становище та що він буде старатися разом з членами читальні працювати коло просвіти народу. При цьому згадує мій батько, що до того часу стає книжок до читання, але на Різдво треба привезти щось нового для читальні. Отсю читальню я заснував був перед двома роками (1880) і нею живо цікавився, тож мій батько знав, що зробить мені приемність, як дасть мені знати, що читальня не пустіє, а розвивається.

Друга справа, про яку згадує мій отець у тому листі, **це наш український театр,** що заїхав був тоді до Станиславова. Треба там бути — писав до мене — щоб молодші рідні показати нашу українську сцену.

А далі **побутове життя** моїх родичів ось так описане в згаданому листі: Мій отець що дня відправляє Службу Божу, чи була замовлена чи ні, щоб люди мали нагоду вступити до церкви і помолитися. Тимчасом моя працьовита мати полагоджувала дома всі **господарські справи,** бо з доходів рільного господарства треба було пароxові покривати видатки життя своеї родини і виховання та шкільного приспособлення дітей. І тому тут не ставало на празники, ні на коштовні забави...

Давні церковні приноси зменшувались, а видатки на виховання дітей збільшувались і тому давні гучні празники у священничих домах чимраз більше занепадали. Наші духовники переставали бути аристократами і більше наближувались до народу. Нарід справді їх любив і поважав, як пізнав їх життя і роботу в громаді.

І ще один новий чинник: читання книжок та української преси, щоби знати від своїх, що діється у світі і що треба діяти. І тут по перших працях дня бувало у моїх родичів таке, що мій батько читав передовсім „Діло" і пояснював прочитане всім, кому було треба: моїй матері, моїй сестрі і громадянам, що у всяких справах часто навідувались до дому моїх родичів, значить: до парохіяльного дому, що його громадяни звали резиденцією.

Звідси найшлось у тому листі мого батька ось-таке речення: Служба Божа, праця у господарстві і „Діло" є стравою нашого щоденного життя. І в цій трильоґії виховувались тоді, у 80-их роках минулого століття, молоді покоління, що виходили з наших священичих родин.

Вони виростали у християнській моралі, у праці щоденній: батьківській і материнській — повній посвяти для виховання дітей та у праці громадянській, кормленій культурою і знанням преси і письменства українського, а не польського, як бувало передше.

Ці родини були перші, що доставили нашій українській нації здорову новітню інтеліґенцію: духовну і світську; за ними пішли міщанські і селянські роди, що переважили відтак своєю кількістю.

Отся ділянка наших давніх українських священників, батьків та їх жінок матрон — не найшла досі належного їй місця **у нашій журналістиці і письменности.** А це їй належиться, щоб молодше покоління дізналось, куди пішли ті наші давні справдішні патріотки, добродії рідного народу, що вміли погодити обовязки свого родинного життя з працею в церкві та з громадянською діяльністю — для нації.

— **Вбили лісового дозорця.** В другому дні латинського Різдва вбито дозорця лісів гр. Потоцького в Потуторах пов. Бережани. 28-літнього Йосифа Онущака. Невідомі люди напали на дозорця лісів у часі, коли він вертався до дому і побили його палками по голові та порізали ножами на смерть. Була це мабуть пімста за те, що Онищук поборював енергійно лісових шкідників.

— **Львівська хроніка.** На полях Кортумівки за янівською рогачкою знайшли якусь жінку, коло 30-літну, вбрану достатньо, у непритомному стані. Її відставили до шпиталю. — Львівський суд розглядає справу листоноша Станислава Курила з Рясни Польської, що спроневірив 100 зол. із грошевих посилок. — При вул. Жерельній 7 зачадився на смерть 23-літній робітник Мих. Бабяк, занятий в пекарні.

— **Краєва хроніка.** В Коломиї пускає хтось фальшиві 100-золотові банкноти. Поліція глядає за винуватцями. — До крамниці рільничого „Кулка“ в Шибалині пов. Бережани увійшло пятьох замаскованих людців і стероризувавши крамаря, забрало 200 зол. готівкою та товар вартости 25 зол. — Із Білки Шляхотської привезли до львівського шпиталю Станислава Марцінкова, якого підчас особистих порахунків тяжко покалічено ножами. — У Сновичі пов. Золочів хтось застрілив у ночі Бронислава Худого, відомого злодія, караного за вбивство. Підозріння паде на Володимира Заяця, якому Хулий украв чотири курки. — До львівського шпиталю привезли з Малехова Марію Пашко, яку в часі бійки підхмелених парубків один із них ранив ножем у плечі та руку. — У фільварку в Кошилівцях, пов. Заліщики згоріла стирта з 250-ма копами пшениці вартости 7 тисяч зол.

— **Двірський посіпак застрілив хлопця.** До двірського ліса в Нежухові стрийського повіту вибралися два хлопці, Зенон Пик і Роман Зварич на крадіж дерева. Побачивши двох форналів, вони почали втікати. Тоді один із форналів стрілив з пістолета і поціливши Зварича в груди, убив його на місці. Винуватця арештовано

— **Перебраний за поліцая** ошуканець прийшов до 71-літнього громадянина Святина Ілії Мердаровича, перевів у нього ревізію та забрав револьвер, 100 золотих і 1 долар, ще й списав протокол. Щойно коли прийшов Мердарович на поліційний комісаріят, довідався, що є жертвою ошуканця.

— **Таємні розбишаки.** В Капустинцях пов. Чортків поліція, як повідомляє ПАТ, зліквідувала розбишацьку ватагу, що бушувала довший час у Чортківщині. Між бандитами і поліцією зивязалася стрілянина, при чому одного із них ранено й арештовано з двома товаришами. В руки поліції впала теж зброя та амуніція. Раненого відставлено до чортківського шпиталю. Хто ці „розбишаки“, покищо невідомо.

— **За що карають.** Перед окружним судом у Рівному відповідав Олександер Якимчук, управитель народньої школи в Яблонному, за те, що у шкільному катальозі записав чотирьом учням греко-католицький обряд замість православного. Обвинувачений оправдувався, що цього домагалися родичі учнів, які хотіли, щоб їх діти вчилися релігії в українській мові а не російській. Одначе суд рішив, що управитель школи не має права зміняти самовільно обряду своїх учнів і засудив Якимчука на 6 місяців вязниці. На основі амнестії дарував йому цілу кару.

— **Добрий „ґешефт“.** Колишній чоловік Жазети Сухестов, теперішньої нареченої кн. Мих. Радзівіла, Венямин Сухестов, що перебував у Відні, виїхав до Італії. Кажуть, що він має стрінутися там зі своєю бувшою жінкою, яка навіть запросила його на своє вінчання з кн. Радзівілом. Видко, що обоє роблять добрий „ґешефт“.

— **Трагічна залізнича катастрофа.** Між стаціями Подленже і Гротковіце коло Бохні вискочив із шин поспішно-товаровий потяг. Кілька вагонів розбилося, при чому згинув керманич потягу Ґастоль і гальмівник Сікора. Крім того покалічило двох інших службовців.

— **Міліон штук худоби згинуло у Франції.** Французький парлямент признав 40 міліонів франків відшкодування для рільників, що потратили худобу від ратичної пошести. Преса стверджує, що це відшкодування за мале, бо пошесть навістила 13 тисяч громад, у яких упало понад міліон штук худоби. Головне огнище зарази було в Німеччині, одначе досі нема урядового обчислення німецьких втрат.

— **Масові смертні кари в Совітах.** Як повідомляють із Архангельська, совітський суд засудив на кару смерти цілу управу лісного тресту, зложену з вісьмох осіб. Закинули їм саботаж і приналежність до орґанізації, що хоче привернути в Совітах капіталістичний лад. Одночасно в інших сторонах Совітів розправляються кріваво зі „шкідниками“. В Тифлісі засуджено на кару смерти за протиреволюційну діяльність пятьох членів управи грузинського тресту „Заготзерно“.

— **Стратили трійливим ґазом.** У Ковні виконали смертний присуд при помочі трійливого ґазу на якомусь Авксутісі, що вимордував цілу родину, зложену з 5 осіб. Це третій із черги присуд у Литві, виконаний у ґазовій келії.

— **Зїзд старих дівиць.** В Анґлії є товариство старих дівиць, що має понад 35 тисяч членів. Товариство знаменито зорґанізоване і на зїзд, який відбувся недавно в Льондоні, прибули делеґатки з усіх анґлійських провінцій та кольоній. Зїзд мав на меті звернути прилюдну увагу на долю старих дівиць в Анґлії.

— **По большевицьки.** З Ковна повідомляють що один ковенський ювилер поїхав до Совітів і купив там дорогоцінности за пів міліона літів. Одначе коли він вертався до Литви, на границі арештувала його совітська влада і запроторила до вязниці а дорогоцінности сконфіскувала.

— **Боротьба з раком.** Британське товариство для боротьби з раком оголосило звіт, в якому звертає особлившу увагу на досвідні праці льондонського лікаря, д-ра Люмалена в ділянці продукції антиракового серум. Д-р Люмален робив досвіди із щурами, яким защіплено рака. Він ствердив, що у крові тих щурів творяться токсини, які нищать комірки рака і не дають йому появитись вдруге в орґанізмі. Барани, яким щіплено кров імунізованих щурів, не западають на рака і витворюють теж у крові імунізаційний відчинник. Цей відчинник у формі серум, защіплений звірятам з раковими наростами, розкладає їх та усуває зовсім. Досвіди д-ра Люмалена викликали загальне зацікавлення в лікарських колах.

— **Дух часу.** В часі латинських Різдвяних свят у посілости вдови по американському промисловцеві Кемпбелі біля міста Юнґтовн склалася родинна трагедія. Коли пані Кемпбелі не хотіла видати легко підхмеленій доньці ключа від самоходу, прийшло до суперечки, в якій донька застрілила свою матір, що стояла під ялинкою.

— **Ріжні вістки.** В Мексику повторилися в останніх днях землетруси, що спричинили велике знищення. — згинуло кільканацять осіб. — В болівійських горах знищила снігова буря пасажирський літак, причому згинули два пільоти, радіотелеґрафіст і пять пасажирів. — В Льондоні згоріла фабрика грамофонів, причому згорів один чоловік. — Над озером Ґарда упав самохід у канал, причому згинули чотири пасажири.

— **Загальні Збори НТШ.** У вчорашньому звіті з Загальних Зборів Наукового Т-ва були деякі друкарські помилки, з яких найважніша та: надруковано „опозиція не має документів..“; очевидно, повинно бути „**арґументів**“. У списку дискутантів пропущено назвисько проф. В. Кубійовича, якого промова належала до найцікавіших і найбільш річевих.

Останні вісти.

ПОЛОЖЕННЯ У ПАЛЕСТИНІ.

У північній Палестині дійшло знову до кількох сутичок між британськими відділами а озброєними арабськими загонами, які намагалися перейти сирійський кордон. Кордони Сирії сильно бережені. Частина британських військ вернулась з околиці Тиберіяди до Гайфи.

До Назарету скликано місцевих провідників, від яких анґлійська влада зажадала видачі терористів, що криються в ріжних місцевостях Галилеї; одиниці та громади, які не виповнять тої вимоги, наражуються на високі грошеві кари, індивідуальні та збірні.

—o—

ВИДОБУВАЮТЬ З ВОДИ КАНОНІРКУ „ПАНАЙ“.

Анґлійський корабель під ескортою американської канонірки відплив рікою Янтсе зі Шанґаю з 8-ма нурцями і 70-ма робітниками, які мають ствердити, чи можливо було би видобути з дна ріки канонірку „Панай“.

—o—

ВАГА ЗДОБУТТЯ МІСТА ТСІНАНФУ.

З політичного погляду факт, що японці здобули столицю шантунської провінції, Тсінанфу, дуже важний. Тепер японці володіють осередками 5-ох північно-китайських провінцій і мабуть підчинять Шантун новому пекінському урядові, що повстав під японським впливом.

З військового погляду та подія також дуже важна. Японці ів[д]тяли шлях відвороту китайських військ зпід Тсінтао, з одного боку вони захопили залізницю Тієнтсін—Пуков, з другого — перекинули війська на північний беріг ріки Янтсе та йдуть на північ здовж тої залізниці.

З кіна.

КІНО „АТЛЯНТІК“: „КОРОЛЕВА ВІКТОРІЯ“.

Ця фільма дає нам у цілій низці картин огляд довголітнього — 60-літнього — панування королеви Вікторії. Нема в ній офіціяльщини ні надутости, з якою звичайно зображують панування володарів. Симпатія, яку від першої хвилини появи королеви на екрані має глядач для неї, у тому, що ця молода королева великої держави поводиться як звичайна людина яка не соромиться своїх людських почувань. Історія її подружжя з її далеким свояком німецьким князем Альбертом виведена так просто і природно, що може зворушувати нас як історія закоханої пари звичайних смертників, доречі не зовсім банальна. Королева Вікторія визначалася небуденною інтеліґенцією, яку поширювала все життя, завдячуючи чимало своєму високоосвіченому чоловікові. Її поведінка з міністрами як і з підданими була завсіди щира, без облуди, подиктована голосом серця і розуму. За її панування управляли закордонною політикою великі міністри ріжними методами; їх постаті теж бачимо в цій фільмі. Як вона вміла вести мирову політику і поправити добробут країни це бачимо на ріжних цікавих прикладах. Фільма зроблена дуже інтеліґентно з першорядними акторами. Головну ролю грає незвичайна анґлійська артистка Ніґл; її партнер у ролі Альберт Вольдрік.

КІНО „КАСІНО“: „ЇЇ ОПІКУНИ“.

Льореля і Гарді знає цілий світ. Вони називають свої відомі всім рухи і міни; навіть їх способи смішити глядачів повторюються, а проте їх дружба переплітувана ріжними непорозуміннями між ними є джерелом невпинних веселощів. Ці два придуркуваті приятелі мають виконати звичайне доручення: передати документ бідній сироті. Їх ошукує хитрий власник ресторану, де ця сирота працює і документ попадає в чужі руки. Льорель і Гарді стараються цей документ відобрати назад. Від цього починаються всілякі кумедні сцени з ослом, з медальйоном, зі скоботами тощо.

✝ Посмертні згадки.

О. СТЕПАН ВОНС, парох Ігровиці, тернопільського повіту, помер у суботу 25. грудня ц. р. скоропостижно на розрив серця в 54-ому році життя.

Покійний, селянська дитина з Цеброва, тернопільського повіту, вже старшим чотирнадцятилітнім хлопцем пішов у 1898. р. до І. кляси щойно в тому році відкритої державної гімназії з українською мовою навчання в Тернополі і закінчив її іспитом зрілости в 1906. р., коли то відбулася перша матура в цій гімназії, закритій у часі відомої пацифікації у вересні 1930. р. Висвятившись по скінченні теольогічних студій у Львові, працював як молодий священник на посадах сотрудника і завідателя парохії в ріжних місцевостях і щойно після війни дістав парохію в Ігровиці по смерти тамошнього пароха о. Ю. Куницького. З природи рухливий та з ініціятивою, покійний о. Степан Вонс у всіх селах, де доводилось йому працювати як священникові, розвивав ширшу громадянську діяльність, залишаючи там по собі тривкі сліди своєї праці. З цієї причини не мав він ласки у тих, що мали владу в руках і за оборону національних прав ставав нераз як обвинувачений перед судом та був частим понеосльним гостем у тернопільському старостві.

Праця пок. о. Ст. Вонса як місцевого діяча була всестороння; він завжди був провідником і керманичем усієї місцевої творчої організаційної національної роботи і в політичній ділянці як довголітній член ПНК УНДО в Тернополі і в ділянці освітньо-культурній, рідно-шкільній, господарсько - кооперативній та навіть у тіловиховній як організатор молоді. У своїй громадянській праці вибився пок. о. Вонс на перше місце між священниками Тернопільщини, був до самої смерти довголітнім членом надзірної ради Українського Кооперативного Банку в Тернополі і головою надзірної ради Подільського Союзу Кооператив у Тернополі. Виступав часто на зборах і нарадах філії „Просвіти", філії „Сільського Господаря", Українського Кооперативного Банку, Подільського Союзу Кооператив та інших повітових орґанізацій і майже на всіх політичних зібраннях УНДО в Тернополі. Очевидно, працював теж невтомно як священник і український патріот-діяч у своїй парохії в Ігровиці, на яку в останніх часах ішов дуже сильний натиск з польського боку.

Своєю громадянською працею здобув собі пок. о. Степан Вонс пошану українського громадянства Тернопільщини. Повітові установи в Тернополі, у яких він працював, ушанували його ненадійну смерть вивіскою чорних прапорів на своїх домівках, виданням численних посмертних клепсидр та висилкою своїх делеґатів на похорон, що відбувся в Ігровиці 28. грудня ц. р. при численній участи духовенства і наших громадян, що з жалем прощали востаннє свого народнього працівника. Залишив удову і четверо сиріт. В. Й. П.!

—o—

Дописи.

КОЛОМИЯ.

Гостина Українського Хору Дм. Котка в Коломиї випала цього року на не зовсім щасливі дні 18. й 19. грудня, тобто на вечорі, виповнені Миколаївськими імпрезами. Воно й відбилось некорисно на фреквенції слухачів, яких звичайно цей хор стягає повну салю Щадничої Каси. А шкода. Добірна 16-ка в стилевих гуцульських строях, у кресанях і з топірцями виконала й цим разом свою програму зразково. Програма складалася з трьох циклів: 1) релігійний: різдвяна псальма (Б. Пюрка), Колядки, Кант про страшний суд і Через поле широкее (без потреби замішалось сюди „Огні горять", оранж. Людкевичем); 2) гуцульський: „Верховина" Матюка і низка відповідних змістом пісень; 3) стрілецький, виповнений майже в цілости стрілецькими піснями, закінчений маршом Недільського „Засяло сонце". Після гуцульського циклю відтанцювала дібрана пятка при типічно гуцульській музиці: скрипці, сопілці й цимбалах аркана, який своєю легкістю проворністю та бравурою захопив усіх глядачів. На „біс" відтанцювала одна із тієї пятки прекрасний гольовий танок, який узмислював буйність і вручність вольного сина карпатських полонин. Артистам-співакам та їх диригентові належиться подяка за те, що загостили до нас із піснею, запрезентованою у своїй повній мистецькій красі, та враз нехай вибачають, що розчарувалися матеріяльно. Свої були хто занятий, а хто не прийшов через непогоду..., а чужих не пустила сучасна політична непогода. Не заманили їх навіть актуальні строї...

Засудили каменярів перед коломийським судом. Перед Окружним Судом у Коломиї відбулася недавно розправа за тяжке побиття Івана Сметанюка с. Василя з Печеніжина членами т-ва „Каменярі" з тогож містечка. На лаві обвинувачених засіли Онуфрій Самокишин с. Івана, Василь Трохимчук с. Стефана (секретар т-ва „Каменярі"), Микола Самокишин с. Дмитра, Іван Сметанюк, званий Гершко, всі обвинувачені за проступок з арт. 240 к. к., поповнений в той спосіб: Дня 23. червня 1937 р. вони прибули разом з іншими членами т-ва „Каменярі" в Печеніжині, всі з окованими залізом палюгами під читальню „Просвіти", де відбувалася проба. В часі проби вийшов Іван Сметанюк, діяльний член „Просвіти" й управи т-ва „Сокіл" перед читальню; до нього приступили Василь Трохимчук та Онуфрій Самокишин і робили йому докори, що „тримає з панами й попами". На даний знак обступили його і два інші обвинувачені з товаришами і давай обкладати його окованими палюгами так, що ранили дуже тяжко в голову й лице та вибили кілька зубів. Нападений тільки тим урятувався від смерти, що кинувся спроміж напасників і втік. Але треба було відставити його зараз до шпиталю в Коломиї, де він перебув довший час. По виході зі шпиталю дістав він анонімний лист, що „як скоро ще вийшов зі шпиталю і видалі вироки його не минуть". По переведеній розправі запав присуд, яким засуджено всіх пятьох обвинувачених на кару вязниці по 1 рокові без завішення, а пошкодованому признано право цивільного позву понище за квоту 410 зол. Розправа виказала, що мешканці Печеніжина живуть під терором гуртка Каменярів, і деякі свідки боялися зізнавати, щоб не стягнути на себе „вироків смерти", які кількох передових громадян Печеніжина дістали вже на письмі. Розправу вів окр. суддя Шудлер, обвинувачував прокуратор Свіцький, цивільне позовництво піддержував м-р Онищук, боронили адвокати д-р Новодворський та Мольдавер.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Спосіб на щирість.

З неодним своїм знайомим не бачимося цілими роками. З деякими навіть листуємось, але побачитись або нема змоги, або нема нагоди.

Коли врешті прийде хвилина особистої зустрічі, то розглядаємо цікаво один одного і стверджуємо: постарілись!... Але ми, львовяни, не знаю, чи більш нещирі, чи більш милосердні вдаємо, що цього не завважуємо і стараємось говорити про все, тільки не про зморшки на лиці нашого знайомого.

— Ну, як-же я тобі? Дуже змінився?! — питає знайомий.

— Ні! — побріхуємо. — Зовсім ні. Певно, час не стоїть, але ти знаменито держишся. Оповідж як живеш, що робиш, скільки заробляєш?

І звертаємо балачку на далеко приємніші рейки.

Бувають знайомі, що дають себе спровадити на іншу тему, але трапляються люди, що з завзяттям маняка заєдно вертаються до справи постаріння.

— Доброго здоровля. Гого! Копу літ.

Стискаєте щиро руку небаченого знайомого і просите сідати. Але знайомий, заки сяде, добру хвилину приглядається вам, аж моторошно стає.

— Алеж ви постарілись! — каже врешті.

— Ну, щож! Не можу молодніти! — і ковтнувши гірку правду, скручуєте в якийсь бік: — А ви жонаті?

— Очевидно і вже давно. Цікаво, що не чули!? З Хотинською. Моя жінка добре вас знає. Все бувало згадує баль „Театральної Кооперативи". І хвалить, який то ви були гарний хлопець... Де-де! А тепер поморщились... Чому ви так подались?

— Хорував на шлунок. А шлунок, то така бестія, що дуже нищить — і знову закручуєте: Де то ви тепер на посаді?

— В Зазульках. От сиджу як дошками забитий. Приїхалиб коли до нас! А так вічно й вічно в тім закуренім Львові... Вам, здається, не пошкодилоб трохи перевітритись. Може церу дісталиб здоровішу, а то направду як з воску!...

— Ох, чи не поїхав би! Але ні часу, ні грошей...

— Ви, львовяни, ніколи не маєте часу і вічно потребуєте грошей. А по каварнях, у задусі і димі сидіти, то і час маєте і гроші знаходяться. Від того ви такі пожовклі. Направду, як на вас дивитися, то тяжко повірити, що ви той самий, що то колись дівчатам голови крутили. Бігме, аж жаль бере.

Вас починає брати не жаль, а злість. Адже і ваш знайомий не той, що колись, а ви йому цього не кажете. А шкода. Може це помоглоб...

Пропоную в подібних випадках застосувати таку тактику: Почати балачку про його зморшки, церу і поставу.

Наприклад:

— Але й ви не ті самі. Де-де! Поморщилися і вус, бачу, сивіє..

— Ніби не було чого!? Чоловіче, що я за той час перейшов! Хороба моя, потім жінки, смерть батька і мого і жінчиного...

— Певно, що це все важні причини. Але все таки ви дуже подалися... Вже не тримаєтесь так просто як колись. Цікаво, на свіжім повітрі і не помагає.

Знайомий почне тоді вертітися:

— Що значить повітря, коли і клопоти і праця дихнути не дають.

— Ви видно з нирками щось не теє. Підіть до лікаря. От я завважив, що вам так якби руки трялися.

—Мені?! Жартуєте... Але, що то я хотів сказати?! Не знаєте, де мешкає д-р Гопак?

— Д-р Гопак!? О, дуже далеко. І — головне — дуже до нього під гору. Возьміть авто, бо не знаю, чи ваші ноги втнуть ще таку штуку. Я бачив як ви сідали на крісло... Коліна тріщали, як ломаччя. Ревматизм. І то дуже сильний. Конечно на літо до Черча. А ревматизм — то дим з якогось вогню. Може нирки у вас не в порядку...

— Моє поважання, я вже відходжу.

І справді відійде.

Спробуйте Ш. Читачі того способу! Я вже пару разів спробував і — з успіхом.

Галактіон Чіпка.

Спорт.

УКРАЇНА — ЛЕХІЯ.

Гаківковий, товариський мечт обох дружин відбудеться в четвер 30. п. м. на ледовищі Погоні при вул. Шимоновичів. Початок мечту в годині 7. вечором. Обі дружини виступлять у своїх найкращих складах. Ціни білетів низькі.

СПОРТОВІ НОВИНКИ.

Українські мистецтва пінг-понгу. Секція молоді при С. У. К. у Львові організує дружинові мистецтва в пінг-понгу. Зголошення можна складати кожного дня до 3. І. 1938 р. від години 10. в домівці С. У. К. — Львів, при вул. Гродзіцьких 1. І. поверх. Вписове 5.— зол. — Секція пінг-понгова при С. У. К. — Львів. Г. Терлецький, В. Деннс.

Театри.

Великий Театр:

Середа 29. XII. год. 7.30 „Сісі".
Четвер 30. XII. год. 7.30 „Сісі".

Театр Ріжнородностей:

Середа 29. XII. год. 8. Стефан Ашкеназе. форт. речіталь.

Четвер 30. XII. год. 7.30 „В перфумерії".

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЛУКА:
29. XII. Маруся Богуславка.
30. XII. Ніч під Івана Купала.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

СОКАЛЬ:
29. XII. Процес Мері Дуган.
30. XII. Шалапут

КІНА.

АПОЛЬО: „Корол'вський вязень" (Тайна замку Зенда).
АТЛЯНТИК: „Королева Вікторія".
ВАНДА: Тоньо і Щепко „Буде краще" та „Моя зіронька".
ҐРАЖИНА: „Іх сто, воля одна".
ЕВРОПА: „Порт Артур".
КАСІНО: „Ті оборонці" з Фліпом і Флапом і коліровий додаток.
КОПЕРНИК: „Князь і протак".
МАРУСЕНЬКА: „Дибук".
МЕТРО: „Нинішні часи".
МІРАЖ: „Пісня засуджених".
МУЗА: „Фякер ч. 13".
ПАКС: „Пасажирка зайцем" (Шерлі Темпль).
ПАЛЯС: „Князь Ікс" із Сонею Геніє.
РАЙ: „Трійка гільтяїв".
РІЯЛЬТО: „Легато" з Дан. Даріє.
СВІТ: „Вірна ріка", „Недольне провалля".
СТИЛЕВЕ: „Князь" та ревія „Медяники з мігдалами".
ТОН: „Пашкове золото".
УТІХА: „Вацусь" з Димшою і рев'я.
ХИМЕРА: „Весела з'рка" з Д. Дарбін і колірові додатки „Весела Балла".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5)
„Світова вистава, II. частина" і Париж.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
II. частина „Вистава в Парижі".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 29. грудня 1937.

БЕРЛІН 14.15 Розр. концерт, 16.30 Для дітей. 19.10 Фінська музика. БІЛГОРОД 18.45, 21.30 Популярні п'сеньки, 20.30 Гумор. БУДАПЕШТ 12.05, 22.35 Циг. музика, 13.30 Форт., спів, 17.00 Скрипка, 19.30, 20.00, 21.00, 22.00 Опера, ВІДЕНЬ 17.30, 17.00 Сучасна австр. муз. творчість, 19.25, 20.00 Симф. концерт, 20.45, 21.00 Пробоєвики мин. року. 21.45 Соната на скр. і форт. ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Форт., КОШИЦІ 14.00, 18.45 Вістки, МІЛЯНО 20.30 Розр. муз., 21.00, 22.00, 23.00 Симф. концерт, ПРАГА 16.45 Балляди на скр. і форт. Двожака, Сука, Форстера, 19.30, 20.00, 21.00 „Водяник" оп. Воялчека, 22.35 Спів пісні Дебсія, Рубіна, Равеля, РАДІО ПАРІ 19.00 Пісні, 21.30 Форт., 22.00 Кабарет, РИМ 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Оперетко́ві мельодії, 22.30 Танк. музика, СОФІЯ 18.45 Веселі пісні, 20.15 Вок. концерт

Четвер, 30. грудня 1937.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. концерт, БІЛГОРОД 18.00, 20.00 Пісеньки, 20.30, 21.00 Симф. концерт, БУДАПЕШТ 17.30 Рос. хор, 18.25 Циг. музика, 19.45, 20.00 Розр. концерт, 21.15 Бетовенові сонати у вик. Догнан'я, ВІДЕНЬ 17.15 Форт. рецітал Фльоріндн Сантос, 20.25, 21.00 Музична Ол'мпіяда в 2000-ому році, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Твори Брамса та Вольфа, КОШИЦІ 18.30 Госп. огляд, 14.00, 18.45 Вістки, МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 18.00 Вес. авд., 21.00, 22.00 „Приятель Фриц" ком. оп. Маскаіні оп'сля скрипк. рецітал Е. Кампаньолі, ПРАГА 15.15 „Скупар" ком. Мольєра, 20.45, 21.00 Фільг. концерт, 22.30 Форт. соната оп. 106. Бетовена, РАДІО ПАРІ 18.00, 19.00 Театр Уяви, 20.15 Пісні, 21.15 Форт., 21.00, 22.00 Симф. концерт, РИМ 18.00 Вес. авд., 21.00, 22.00 Опера, СОФІЯ 19.00 Вок. концерт, СОТЕНС 20.30 „Дочка пані Анго" оп. Лекока, ШТРАСБУРҐ 21.15, 22.00, 23.00, 24.00 „Севільський цирульник" оп. Россініа.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 29. грудня 1937.

6.15—8.00 Ранішня авдиція, 12.03 Полуднева авдиція, 13.45 Інформаційна газетка в українській мові, 13.55 Розр. музика з пл., 14.30 З опер. пл., 14.55 Біржа, 15.00 „Королівський п'сланець", музика з пл., 15.20 Біжучі вістки, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Хвилина пісень, для старших дітей, 16.00 Куток мови, 16.15 Екзотичні народи, хори, солісти, 17.00 „Ковальські віднайшлися", 17.15 Віольончеля, 17.50 Подання, правнича гутірка, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Танкова музика, джез. орх., 18.55 Програма на завтра, 19.00 „Авторки" гумореска Сенкевича, 19.20 Спів. рецітал Марії Волей, 19.35 В'дчит: „Цешковський", 19.50, 20.55 Актуальна гут'рка, 20.00 Вок. концерт; у перерві в год. 20.20 Куток гумору, 20.45 Веч. денник, 21.00 Шопенівський концерт, 21.45 Чвертьгодина поезії, 22.00 Розр. концерт, орх., 22.50 Ост. вістки, 23.00 Концерт бажань.

Четвер, 30. грудня 1937.

6.15—8.00 Ранішня авд., 12.03 Полудн. авдиція, 13.45 Комун'кат льв. Хл. Палати, 13.50 Легка музика зпл., 14.25 Муз. з плит, 14.55 Біржа, 15.00 Королівський п'сланець, 15.15 Музика з пл., 15.30 Біжучі в'стки з м'ста та провінції, 15.45 Для молоді: Музичні мандр'вки, 16.15 Мандоліни, 16.50, 19.50, 20.55 Актуальна гутірка, 17.00 Репортаж з Осолінеум, 17.15 Форт. рецітал Марґ. Тромб'ні-Казуро, 17.50, 18.45 Спорт, 18.10 Чим виповнити довгі зимові вечорі, 18.20 Грецькі нар. пісні, пл., 18.25, 18.50 Програма на завтра, 18.35 Листи та програми, 18.55 Театр Уяви: „Шлюбний контракт" Руд. де Кордова (Англ'я), 19.30 Коляди, хор, сол., орх., шведські коляди трансм. зі Стокгольму, 20.00 Сальдо пісеньок (за 1937), орх., форт. дует, ревелерси, солісти, 20.45 Веч. денник, 21.00 Преліммінар п'сеньок (на 1938) джез. орх., форт. дует, хор, сол., 21.45 Л'тер. нарис: Учений Ерос, 22.00 Камер. концерт, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Із спікерового альбума.

Радіокутик.

УКРАЇНСЬКА ІНФОРМАЦІЯ В РАДІО

20. п. м. м'лянська радіостанція подає при своїх політичних повідомленнях комунікат української агенції „Офінор", яка інформує західно-европейську пресу про українські справи. З огляду на те, що ця спроба стрінула прихильне становище преси, комунікати агенції „Офінор" будуть і дальше подавати деякі італійські станції. (Офінор).

СУДОВИЙ ПРОЦЕС З ПРИВОДУ ТРЕМИ.

Німецький співак заключив з одною грамофоновою фірмою умову зобовязуючись награти низку творів. Одначе коли опинився перед мікрофоном дістав таку трему, що не було мови про награвання. Сп'вака запіанали більше з мікрофоном і думали, що він вилікується з безпідставного страху, але всі проби були недоцільні.

Врешті грамофонова фірма зажадала від артиста звороту коштів, у звязку з переведеними пробами награвань. Справа опинилася в суді, перейшла всі інстанції та опинилася в Найвищому Суді, де сп'вак остаточно програв справу. Найвищий суд вияснив, що страх перед мікрофоном не є достаточною причиною до розвязання цього роду умови.

ЦІКАВИЙ ПРОЦЕС.

В Данії трапився цікавий випадок. Вантажне авто внаслідок неуваги шофера впало на щоглу, яка підтримувала обвід, що переносить струм вис. напруги. Наступила коротка лучба, внаслідок чого препалилися лямпи в приймачах багатьох радіоабонентів. Пошкодовані власники апаратів зажадали від шофера та його обезпеченевого товариства відшкодування. Справа опинилася в суді. Суд признав винуватим власника вантажного авта і засудив його на користь пошкодованих радіослухачів на 1.174 корон. Крім цього мусів він покрити судові оплати в сумі 200 корон.

РАДІО ТА ДИКІ ПТАХИ.

Навіть у сні нікому н'коли не снилося, що хвилі етеру та радіовий голосник мали віддати якісь послуги в полюванні на дикі качки. На таку думку впав великий аматор ловецтва та радія. Щоб приманити дикі качки на стріл, ловець сконструував цілий висильний пристрій. За помічю мікрофона та короткохвильного висильника передав квакання домашних качок на терен полювання. Схований голосник передавав голоси качок, котрі дійсно приманили дикі качки.

БІРЖА.

Львів, 28 грудня 1937

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·63, 89·20 Доляри американські 5.27·50, 5.25·00, Доляри канад. 5.27·00—5.24·50. Фльорени гол. 294·27—292·55. Франки фр. 18·10—17·70, Франки швайцарські 122·20—121·50, Фунти англ. 26·45—26·29. Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·30—17·20. Кор. дан. 118·04—117·20 Кор. норв 132·83—131·85. Корони шв. 136·38—135·40, Ліри італ. 21·80—21·00, Марки фінлянд. 11·68—11·25, Марки нім. 116·00 — 112·00, Шилінги австр. 99·20—98·20, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 125·00 — 120·00

Папери

Банк Польський 114·00 Цукор 36·25. Вугіль 31·00, 31·75. Лільпоп 62·25.
Тенденція сильна.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 28 грудня 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·25 зол.
1 кг. масла бочков вкл. з опак.	3·30 зол.
молоко	18—19 сот.
яйця (копа)	6·00 зол.

Тенденція на масло вдержана. На молоко знижкова, на яйця сильна.

ОПОВІСТКИ.

Зам'сть квітів на домовину Ізидора Громницького зложила Сальомея Матієва зол. 10.— на Народну Л'чницю.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.